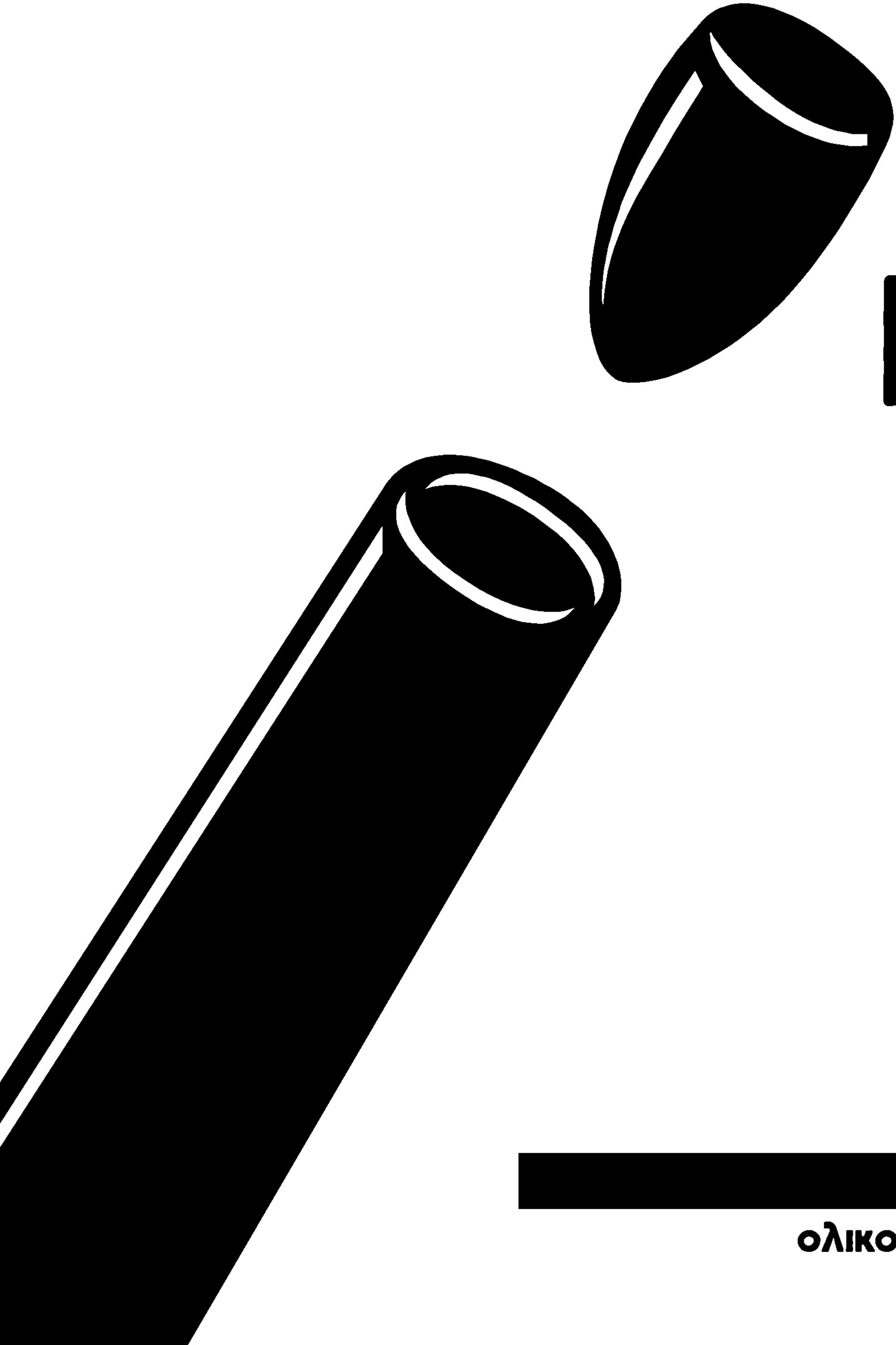
ΠΟΛΕΜΟ ΣΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ

ΞΥΠΟΛΥΤΟ ΤΑΓΜΑ

ολικοί αρνητές στράτευσης από τα γιάννινα

ΠΟΛΕΜΟ ΣΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ

ΞΥΠΟΛΥΤΟ ΤΑΓΜΑ

ολικοί αρνητές στράτευσης από τα γιάννινα

Το γραφιστικό του εξωφύλλου το πήραμε από αφίσα της CNT. Τα λόγια του οπισθοφύλλου ανήκουν στον Ερρίκο Μπαρμπύς και αποτέλεσαν κομμάτι του εναρκτήριου λόγου στο Διεθνές Συνέδριο των Παλαιών Πολεμιστών και Θυμάτων Στρατού, που πραγματοποιηθήκε στη Γενεύη στις 3 Απριλίου και στις 1 - 2 Μαΐου 1920. Τα αλιεύσαμε από το βιβλίο «Πόλεμος κατά του Πολέμου», εκδόσεις Διεθνής Βιβλιοθήκη. Ευχαριστούμε τον χρήστο για την επιμέλεια του κειμένου, τον sapilla για τα σκίτσα, την κατερίνα και τη χαρά για τα λόγια των σκίτσων, καθώς και όλους/ες που σε ανύποπτο χρόνο βοήθησαν στη διαμόρφωση των απόψεων που κατατίθενται εδώ.

Η ανά χείρας έκδοση εκδόθηκε σε 1500 αντίτυπα και διακινείται χωρίς αντίτιμο. Προφανώς η χρήση της είναι ελεύθερη για κινηματικούς σκοπούς. Θα μας χαροποιούσε όμως ιδιαίτερα, η αναφορά στην πηγή. Δημοσιογράφοι, ΜΚΟ, θεσμικοί και λοιποί καλοθελητές θα έπρατταν άριστα εάν μας αφήναν στην ησυχία μας...

xupolutotagma@yahoo.gr

ΓΙΑΝΝΙΝΑ 03/2011

Περιεχόμενα

Πρόλογος 04
Σύντομο ιστορικό της υποχρεωτικής στράτευσης και της αντίστοιχης άρνησής της στην ελλάδα 05
Γιατί επιλέγουμε την ολική άρνηση στράτευσης; 07
Περί πασιφισμού 08
Πόλεμος: η υγεία της καπιταλιστικής μηχανής 11
Ο ελληνικός επεκτατισμός 13
Η συνεισφορά του μιλιταρισμού στην αναπαραγωγή των ρόλων μεταξύ των φύλων 16
Αριστερά και στρατός 19
Να γίνει ο στρατός μισθοφορικός; 21
Πολεμικές δαπάνες του ελληνικού κράτους 24
...και σε περίπτωση πολέμου;;; 27
Βιβλιογραφία 31

Πρόλογος

Αργά ή γρήγορα θα συνέβαινε και αυτό. Θα ερχόταν η στιγμή που θα έληγαν οι αναβολές μας. Το ξέραμε πως θα έφτανε η στιγμή για να διαλέξουμε. Προτιμήσαμε να κινηθούμε πολύ πριν έρθει το φύλλο κατάταξης στην πόρτα μας. Έτσι, μια χούφτα συντρόφων από τα γιάννινα ξεκινήσαμε από την άνοιξη του 2010 να κουβεντιάζουμε το ζήτημα της στράτευσης και τη δικιά μας στάση. Εκείνη την εποχή, μάλιστα, προέκυψε και η πρώτη δημόσια δήλωση άρνησης στράτευσης στην πόλη μας[1], ύστερα από την περίπτωση Μαραγκάκη (βλ. ιστορικό).

Μετά από αρκετές κουβέντες καταλήξαμε στην ολική άρνηση στράτευσης και στη συλλογική δράση απέναντι στον ίδιο το θεσμό του στρατού. Επειδή όμως θεωρούμε πως το ζήτημα μάς υπερβαίνει και επειδή κάποιοι από εμάς θα κληθούν να στρατευτούν μετά το 2011, επιλέξαμε να δημιουργήσουμε μια δομή που φιλοδοξεί να αποτελέσει την πολιτική στέγη όλων όσων στο μέλλον ακολουθήσουν τον ίδιο δρόμο με εμάς, στην ευρύτερη περιοχή. Η' να αποτελέσει αφορμή για το στήσιμο άλλων τέτοιων συλλογικοτήτων. Μια συλλογικότητα, λοιπόν, που θα παράγει αντιμιλιταριστικό λόγο και δράση και θα στηρίζει έμπρακτα κάθε αρνητή. Το όνομα αυτής: Ξυπόλυτο Τάγμα. Ελπίζουμε πως έτσι θα βάλουμε μερικά λιθαράκια πάνω στις προσπάθειες που συμβαίνουν ή συνέβησαν σε άλλες περιοχές της χώρας.

Μέρος αυτής της προσπάθειας είναι και η ανά χείρας έκδοση. Εδώ μέσα κατατίθεται η πολιτική μας θέση για την αναγκαιότητα της ολικής άρνησης στράτευσης, ως μια πρακτική εναντίωσης στο μιλιταρισμό. Προσπαθούμε να απαντήσουμε σε επιχειρήματα κλισέ που εκφράζονται από το στενό οικογενειακό περιβάλλον έως τους πολιτικούς χώρους της αριστεράς και της αντιεξουσίας. Ταυτόχρονα επιδιώκουμε να καταδείξουμε την εγκληματικότητα του ελληνικού στρατού και των αφεντικών του, ανατρέποντας το μύθο περί ειρηνόφιλης ελλάδας. Η ενοχοποίηση του έθνους και της πατρίδας και των συνακόλουθων υποχρεώσεων και ρόλων που απορρέουν, είναι από τους βασικούς στόχους αυτής της έκδοσης. Επιπλέον, επιδιώκουμε να θέσουμε ως ζήτημα πρώτης γραμμής την αντιμιλιταριστική συνείδηση και πρακτική, ακόμα και στους κόλπους της αντιεξουσίας, διότι με λύπη διαπιστώνουμε ότι η κυρίαρχη στάση είναι να αντιμετωπίζεται η θητεία ως «ένα κακό που μας βρήκε, αλλά θα το περάσουμε κι αυτό». Εκτός των άλλων, γίνεται μια προσπάθεια να προσδιοριστεί η ατομική ευθύνη του καθενός που συμβάλει ώστε να κινείται η μιλιταριστική μηχανή και η κατάδειξη της αναγκαιότητας να παίρνει ξεκάθαρη θέση. Για εμάς δεν υπάρχει νόημα να διαρρηγνύει κάποιος τα ιμάτια του για μια πολεμική σύρραξη που συμβαίνει σε οποιοδήποτε σημείο του πλανήτη και την άλλη στιγμή να προσχωρεί στην εθνική πολεμική μηχανή, χωρίς την παραμικρή αντίδραση ή ενοχή. Για τους «από κάτω» είναι τραγικό να υπηρετούν το θεσμό εκείνο που διασφαλίζει και επιτείνει τη λεηλασία τους.

Όλα αυτά, καθώς και άλλα, κατατίθενται γραπτώς για να κάνουμε όσο πιο ξεκάθαρη γίνεται τη στάση μας, προς κάθε ενδιαφερόμενο. Καθ' ότι εμείς είμαστε αποφασισμένοι, καλό και τίμιο είναι να γνωρίζουν όλοι τι ακριβώς έχουμε στο κεφάλι μας. Έτσι, όσοι θα επιλέξουν να μας σταθούν αλληλέγγυοι στις προσωπικές μας περιπτώσεις που ίσως φτάσουν στο στρατοδικείο, θα ξέρουν από πριν τη θέση μας. Και όσοι θελήσουν να μας κάνουν κριτική, θα μπορούν πανεύκολα να ανατρέχουν στα δημόσια κείμενα μας. Ενώ όσοι καλοβλέπουν την άρνηση στράτευσης, ίσως βρούνε κάποια επιπλέον επιχειρήματα.

Τον Μάιο ή/και τον Αύγουστο, οι πρώτοι από εμάς θα κληθούμε να στρατευθούμε. Η δημόσια άρνηση κατάταξής μας θα συμβεί σε ένα περιβάλλον όπου το κοινωνικό και το στρατιωτικό αγκαλιάζονται ακόμα πιο σφιχτά. Σε μια εποχή όπου το κράτος ασφάλειας, η στρατιωτική διαχείριση της εργασίας, η διάχυση του μιλιταρισμού στις κοινωνικές σχέσεις και η ζήτηση για «υπηρεσίες ασφάλειας» εντείνονται με ταχύτατους ρυθμούς. Θα συμβεί σε μια χρονική στιγμή όπου οι βάσεις των στραταστυνομικών σχολών θα πιάνουν ταβάνι και που οι μοναδικές προσλήψεις θα συμβαίνουν στο στρατό, την αστυνομία και τη δικαιοσύνη. Σε μια εποχή που ο νέος ολοκληρωτισμός θα στρατολογεί ακόμα περισσότερους στις τάξεις των μηχανισμών του και που η πιθανότητα ανοιχτών πολέμων θα αυξάνεται.

Ενδιαφέρουσα εποχή! Δεν συμφωνείτε;
Ας αρθούμε λοιπόν στο ύψος των περιστάσεων.
Ας κάνουμε ξεκάθαρο πως δεν είμαστε όλοι κανίβαλοι.
Ας οργανώσουμε τον πόλεμο ενάντια στον πόλεμο.

1. Αναφερόμαστε στην περίπτωση του Ευάγγελου Ζώη ο οποίος, από κοινού με άλλους 6 από διάφορες πόλεις της χώρας, δημοσίευσε την άρνηση του να καταταγεί. Ολόκληρο το κείμενο προσβάσιμο στο http://antirrisies.gr/node/845

Σύντομο ιστορικό της υποχρεωτικής στράτευσης και της αντίστοιχης άρνησής της στην ελλάδα

Μια πρώτη μορφή μερικής υποχρεωτικής στράτευσης εμφανίστηκε το 1825, όταν, μετά τα άτακτα εθελοντικά σώματα του 1821, η προσωρινή κυβέρνηση νομοθέτησε την κληρωτή στρατολόγηση σε 3ετή θητεία, με αναλογία ενός στρατιώτη ανά 100 «στρατεύσιμους» κατοίκους (ηλικίας 18-30 ετών). Ο «υπερτυχερός» της κλήρωσης όμως, μπορούσε -εάν το επιθυμούσε- να αντικατασταθεί από κάποιον εθελοντή. Σε ένα συμβόλαιο του 1838 της Ερμούπολης, αναγράφεται τέτοια συμφωνία με την οποία ο γραφέας Σαράντης Ραφαήλ, καταβάλλει σε μετρητά 70 δίστηλα στον Αργύριο Αντωνίου, για να υπηρετήσει ως αντικαταστάτης του. Την περίοδο μετά την Γ' εθνοσυνέλευση, επί Καποδίστρια και Όθωνα, το σύστημα στρατολόγησης έγινε μεικτό, με συνδυασμό εθελοντών και κληρωτών, ενώ θεσπίστηκαν πιο συγκεκριμένοι στρατιωτικοί κώδικες που όριζαν ποινές για τους λιποτάκτες και τους ανυπότακτους. Κοντά στα 1880 επί πρωθυπουργίας Χαρίλαου Τρικούπη, εισήχθη με νόμο η καθολική υποχρεωτική στράτευση και καταργήθηκε ο θεσμός της αντικατάστασης. Μετά το 1909, η κυβέρνηση του Ελευθέριου Βενιζέλου εντατικοποίησε την εκπαίδευση των κληρωτών και πέρασε το νόμο "περί της Στρατιωτικής Προπαιδεύσεως", σύμφωνα με τον οποίο όλοι οι νέοι άνω των 16 ετών, ήταν υπόχρεοι στρατιωτικής εκπαίδευσης, δύο φορές την εβδομάδα. Ακολούθησε μια δεκαετία πολέμων (βαλκανικοί, πρώτος παγκόσμιος, ουκρανία, μικρά ασία) για να φτάσουμε στα πρώτα μαζικά φαινόμενα λιποταξίας και στους πρώτους αρνητές στράτευσης στην ελλάδα.

Αρνητές για θρησκευτικούς λόγους

Μέχρι και την δεκαετία του 80, το πεδίο της άρνησης στράτευσης μονοπωλήθηκε από ανθρώπους με θρησκευτικά κίνητρα και συγκεκριμένα από τους Μάρτυρες του Ιεχωβά. Η αντιμετώπισή τους ήταν ιδιαίτερα σκληρή, αφού περιλάμβανε εξορίες, βασανιστήρια και καταδίκες σε θάνατο ή σε ισόβια. Από το 1949 αναφέρονται εκτελέσεις στρατιωτών που αρνήθηκαν να φορέσουν στολή ή να κρατήσουν όπλο (Γιάννης Τσούκαρης – 10/02/1945 στην Λάρισα και Γιώργος Ορφανίδης - 02/03/1949 στο Ναύπλιο). Χαρακτηριστική της αυθαιρεσίας των ποινών είναι η περίπτωση του Χρήστου Καζάνη που το 1966 καταδικάστηκε σε θάνατο και μετά από διεθνείς παρεμβάσεις η ποινή του μετατράπηκε σε 4½ χρόνια φυλάκιση(!), ενώ υπήρξαν άτομα που έμειναν στη φυλακή μέχρι και επί 23 χρόνια. Αξίζει μια αναφορά και στις στρατιωτικές φυλακές Ιωαννίνων, όπου το 1970 ο διοικητής Μ. Χατζηδάκης με τον υποδιοικητή Καραμπά έσβησαν δυο πακέτα τσιγάρα στο στήθος του αντιρρησία Θ. Κόγιου. Το 1976 στις φυλακές αυτές που είχαν τυπικά κριθεί ακατάλληλες λόγω υπερβολικής υγρασίας (λίγα μέτρα από την λίμνη) και ακαταλληλότητας των κτιρίων, ο πρόεδρος του στρατοδικείου Ιωαννίνων Φωτάκης και ο διοικητής Αντωνιάδης, απαγόρευαν την έξοδο των κρατουμένων από τους θαλάμους, την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, το επισκεπτήριο και την αλληλογραφία, και περιόρισαν το νερό, το συσσίτιο και την θέρμανση. Ένας αντιρρησίας μεταφέρθηκε στο νοσοκομείο με κολικό νεφρού και 7 με πνευμονία. Μετά από πολλές δεκαετίες κατά τις οποίες εκατοντάδες θρησκευτικοί αρνητές αντιμετωπίζονταν με τους παραπάνω τρόπους, μόλις το 1977 ψηφίστηκε νόμος με τον οποίο μπορούσαν είτε να εκπληρώσουν τετραετή άοπλη θητεία σε στρατόπεδο, είτε να φυλακιστούν για τέσσερα χρόνια σε στρατιωτικές φυλακές, εξαιρούμενοι από τις μετέπειτα προσκλήσεις στράτευσης. Λόγω υποκειμενικών αυθαίρετων ερμηνειών του από στρατιωτικούς αλλά και της έντονης αντίδρασης της εκκλησίας της Ελλάδος, ο νόμος αυτός είχε μεγάλες δυσκολίες εφαρμογής.

Αρνητές για μη θρησκευτικούς λόγους

Οι πρώτες προσπάθειες αμφισβήτησης του στρατού και της υποχρεωτικής θητείας για μη θρησκευτικούς λόγους, ξεκινούν την δεκαετία του '80 μέσω π.χ. του περιοδικού «Αρνούμαι». Το Δεκέμβρη του 1986, ο Μιχάλης Μαραγκάκης είναι ο πρώτος που αρνείται δημόσια και για μη θρησκευτικούς λόγους να στρατευτεί. Με αφορμή τη σύλληψη και τη φυλάκισή του, δημιουργείται η «Επιτροπή Συμπαράστασης στον Μιχάλη Μαραγκάκη», ενώ η εμφάνιση λίγο μετά του Θανάση Μακρή –μέλους τότε του Κ.Σ. της Ε.Φ.Ε.Ε.- καθώς και άλλων αντιρρησιών, οδηγούν στη δημιουργία της Επιτροπής για τους Αντιρρησίες Συνείδησης, από την οποία προέκυψε ο Σύνδεσμος Αντιρρησιών Συνείδησης το 1987. Μετά από διαδοχικές απεργίες πείνας των φυλακισμένων Μαραγκάκη και Μακρή και συνεχείς μαζικούς αγώνες συμπαράστασης (εκδηλώσεις, συναυλίες και πάνω από 20 νέες δηλώσεις άρνησης για μη θρησκευτικούς λόγους), ο νόμος του '77 περί άοπλης θητείας επεκτάθηκε το 1988 και σε όσους αρνούνται τη στράτευση με βάση τις πολιτικές, φιλοσοφικές και ιδεολογικές τους πεποιθήσεις, αν και οι παραπάνω δεν τον χρησιμοποίησαν. Το 1990 και το 1991 εμφανίζονται οι δύο πρώτοι ολικοί αρνητές στράτευσης, οι Νίκος Μαζιώτης και Παύλος Ναθαναήλ που κατόπιν συλλαμβάνονται και φυλακίζονται, ενώ στην πορεία συλλαμβάνεται και φυλακίζεται, μεταξύ άλλων, ο Νίκος Καρανίκας. Γύρω στο 1992, οι δηλωμένοι αρνητές (αντιρρησίες και ολικοί) είχαν φτάσει τους 100. Ο αρνητής στράτευσης Φίλιππας Κυρίτσης, μετά από διαδοχικά εμπόδια που του έβαλε το κράτος στα τέλη του '80, για να μην απαλλαχτεί από τον στρατό με νόμιμα μέσα (τρελόχαρτο ή απαλλαγή λόγω προηγούμενης φυλάκισης), ουσιαστικά οδηγείται

στην ανυποταξία, στην συγγραφή του «Τρελόχαρτου» το 1993 και στον δημόσιο αγώνα κατά του στρατού μέσα από τον ΣΑΣ. Μετά από νέες συλλήψεις και καταδίκες των Καρανίκα και Μαζιώτη, ψηφίζεται το 1997 ο πρώτος νόμος (2510) που αναγνωρίζει τους αντιρρησίες συνείδησης, καθώς και τη δυνατότητα εναλλακτικής θητείας (3ετής τότε). Ο Λάζαρος Πετρομελίδης και ο Γιάννης Χρυσοβέργης εναντιώνονται στις συνθήκες και την μεγάλη διάρκεια της εναλλακτικής θητείας και από τότε μέχρι σήμερα ο Πετρομελίδης έχει καταδικαστεί 16 φορές ως μόνιμος πλέον στόχος του ελληνικού κράτους.

Αντιρρησίες συνείδησης στην ελλάδα

δεκαετία	άτομα	τελική ποινή	εκτιθείσα ποινή
1940	127	448	283
1950	79	372	226
1960	137	663	482
1970	288	960	612
1980	1,279	4,972	4,975
1990-94*	818	2,635	1,153
Σύνολο	**2,728**	**10,050**	**5,731**

Ισόβια: 26
Θανατική καταδίκη: 42
Εξορία: 68
Εκτελέστηκαν: 2
Βασανίστηκαν έως θανάτου: 5

Η τελική και εκτιθείσα ποινή μετριέται σε έτη. Δεν περιλαμβάνονται οι αντιρρησίες που κατέφυγαν στο εξωτερικό.
* Στοιχεία ως το 1994

Ο πίνακας αντλήθηκε από το wikipedia και βασίστηκε στις εξής πηγές:
* Κώστας Τσαρούχας, Αντιρρησίες Συνείδησης, 14η έκδοση, 1996, Ελληνικά Γράμματα.
* Human Rights Without Frontiers (Ανθρώπινα Δικαιώματα Χωρίς Σύνορα), “Greece: Deliberate Violations of Human Rights” (Ελλάδα: Εσκεμμένες Παραβιάσεις Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων), Βρυξέλλες, 1992.

Γιατί επιλέγουμε την ολική άρνηση στράτευσης;

Ως ολικοί αρνητές στράτευσης δεν απαξιώνουμε, ούτε υποτιμούμε εκ των προτέρων, όσους δεν πήραν την ίδια με εμάς απόφαση, όταν ήρθε η ώρα τους να «γίνουν άντρες». Το Ι5, η εναλλακτική θητεία ή ακόμα και η απόφαση να υπηρετήσει κάποιος υπό το βάρος του προσωπικού κόστους και των επιπτώσεων, των οικογενειακών πιέσεων και των γραφικών απειλών για «εγκεφαλικά», σίγουρα δεν καθιστούν αυτομάτως κάποιον συμβιβασμένο. Ούτε βέβαια και εχθρό του όποιου ριζοσπαστικού κινήματος επιμένει ακόμα να αγωνίζεται για κάτι διαφορετικό από την κυρίαρχη κοινωνική πολιτική και οικονομική πραγματικότητα. Προφανώς και δεν αναφερόμαστε σε εκείνους που γουστάρουν την στρατιωτική θητεία. Αυτοί για εμάς βρίσκονται απέναντι.

Όμως είναι η προοπτική μιας συλλογικής, συντονισμένης και κινηματικής προσπάθειας ενάντια στον ίδιο το θεσμό του στρατού, που όχι μόνο μας παρακινεί να «μην πάμε», αλλά μας απομακρύνει τόσο από τον ελιγμό του Ι5[1], όσο και από την επιλογή της εναλλακτικής θητείας. Η αναγνώριση αυτής της επιλογής με νόμο[2] από το κράτος, αρχικά δεν θα μπορούσε παρά να εκληφθεί ως πρόοδος από το ελληνικό αντιμιλιταριστικό κίνημα. Αρκεί να αναλογιστούμε την μέχρι τότε τραγική κατάσταση που βίωσαν οι πρώτοι αντιρρησίες και αρνητές (βλ. ιστορικό). Σήμερα όμως, η εναλλακτική θητεία πρέπει να αντιμετωπίζεται ως αυτό που πραγματικά είναι. Γιατί χάρη σε εκείνους τους ριψοκίνδυνους αγώνες που άνοιξαν τα πρώτα ρήγματα και έσπασαν την σιωπή γύρω από την άρνηση στράτευσης, μπορούμε και πρέπει σήμερα από πλεονεκτικότερη θέση να «πιάσουμε το νήμα» και να κινηθούμε ακόμα πιο επιθετικά.

Η εναλλακτική θητεία λοιπόν, ουσιαστικά σημαίνει εξευτελιστικά φθηνή εργασία σε κάποια κρατική υπηρεσία, στιγματισμένος και «εξόριστος» από τα μεγάλα αστικά κέντρα αλλά και τον τόπο καταγωγής σου, χωρίς δικαίωμα συνδικαλισμού και απεργίας και για χρονικό διάστημα ακόμα μεγαλύτερο από την κανονική θητεία (προς το παρόν 15 μήνες, δηλαδή σχεδόν διπλάσιο).

Όμως το σημαντικότερο όλων σε σχέση με την εναλλακτική θητεία είναι ένα χαρακτηριστικό που δεν θα άλλαζε ακόμα και αν οι συνθήκες της ήταν καλύτερες και η διάρκειά της μικρότερη. Το γεγονός δηλαδή ότι αποτελεί τον ελιγμό με τον οποίο το κράτος κατά πρώτον τιμωρεί τους αμφισβητίες του στρατού του και κατά δεύτερον περιορίζει την πολιτική αντιπαράθεση στο πεδίο των συνειδησιακών αναζητήσεων. Άλλωστε για εμάς, η άρνηση στράτευσης έχει και ευρύτερες αντικαθεστωτικές προεκτάσεις και δεν προέρχεται μόνο από μια ανθρωπιστική και ειρηνιστική παρόρμηση του τύπου «δεν θέλουμε να μάθουμε να σκοτώνουμε».

---

1. Προφανώς θεμιτό, ως μορφή άρνησης που επιλέγεται από πάρα πολλούς, αλλά με περιορισμένα όρια και προοπτικές, όντας κάτι ατομικό.

2. Ο Νόμος 2510/97 είναι ο πρώτος νόμος στην ελλάδα που αναγνωρίζει τους αντιρρησίες συνείδησης. Ψηφίστηκε το 1997, άρχισε η εφαρμογή του το 1998 και δίνει το δικαίωμα (που κατά τη γνώμη μας σήμερα είναι άλλη μια υποχρέωση) σε όσους επικαλούνται την θρησκεία ή την ιδεολογία τους να προσφέρουν υπηρεσία εκτός στρατού (εναλλακτική υπηρεσία).

Περί πασιφισμού

Θεωρούμε αναγκαίο λοιπόν, να διαφοροποιήσουμε τα κίνητρα μας αλλά και τις πεποιθήσεις που πλαισιώνουν αυτή την κεντρική για τις ζωές μας, αντιστρατιωτική πολιτική επιλογή. Ιδιαίτερα όσον αφορά το ζήτημα της απόρριψης ή μη της βίας, ζήτημα που διαπερνά όλες τις βασικές πολιτικές ταυτότητες. Όχι για να «περιχαρακώσουμε» την δική μας προσπάθεια από τις υπόλοιπες παρελθοντικές ή παρούσες τάσεις του αντιμιλιταριστικού κινήματος, αλλά ακριβώς επειδή τη θεωρούμε κομμάτι του. Ένα κομμάτι που συνδέεται άμεσα και με τη συνολικότερη πολιτική μας παρουσία. Αυτή μας η προσπάθεια δηλαδή, οφείλει, όπως σαφέστατα έκαναν και οι υπόλοιπες, να αποσαφηνίσει με ειλικρίνεια και κάποια πιο ιδιαίτερα πολιτικά χαρακτηριστικά. Όπως το γεγονός ότι ο πασιφισμός δεν συγκαταλέγεται ανάμεσα στα κίνητρά μας.

Ας χρησιμοποιήσουμε ένα πρόσφορο παράδειγμα: Ανάμεσα στις εμπειρίες που μεταδίδει ένας παλιότερος αρνητής, αναφέρεται η λεγόμενη «επιτροπή ελέγχου συνείδησης»[1]. Αυτή η επιτροπή, μεταξύ άλλων, απηύθυνε ερωτήσεις του τύπου: «Αν βρίσκεσαι με την κοπέλα σου σε ένα πάρκο και κάποιοι της επιτεθούν, δε θα τους χτυπήσεις;». Από την πλευρά μας θα μπορούσαμε να απαντήσουμε προκαταβολικά, παρά την πρόδηλη και αστεία πρόθεση των εμπνευστών τέτοιων ερωτήσεων, ότι δεν συμμεριζόμαστε την λογική «γυρίζω και το άλλο μάγουλο».

Αναγνωρίζουμε δηλαδή, μέσα από την καθημερινή μας πορεία σε αυτό τον κόσμο το εξής πολύ σημαντικό και πραγματικό: Ότι αν υπάρχει επιτακτική ανάγκη για αντίσταση, δεν είναι ούτε απέναντι σε υποθετικά τέρατα που ίσως κάποια στιγμή πειράξουν την «ανυπεράσπιστη» κοπέλα σου, ούτε σε αόρατους προαιώνιους εχθρούς του έθνους, ούτε σε ξένους εργάτες, ούτε σε εξωγήινους εβραίους και μελαμψούς «τρομοκράτες», ούτε σε τίποτα από όλα αυτά τα παραμύθια που μας αραδιάζουν ασταμάτητα για όλη μας τη ζωή… Αλλά απέναντι στο σύνολο της έννομης τάξης, στους αληθινούς και νόμιμους τρομοκράτες, στα ντόπια και ξένα αφεντικά και τους κρατικούς τους υπηρέτες. Απέναντι στους «συνέλληνες» δεξιούς ή και σοσιαλιστές διαχειριστές του καθεστώτος, που βαφτίζουν «εθνικά» τα συμφέροντά τους και «αντεθνικά» τα συμφέροντα των εκμεταλλευόμενων. Σε αυτούς που όταν τα ψεύδη τους δεν πείθουν και δεν αποσπούν την συναίνεση με τα λόγια, δεν διστάζουν να στείλουν τους επίσης «συνέλληνες» εντολοδόχους της, για να καταστείλουν απεργίες, διαδηλώσεις και την όποια αντίδραση ξεφεύγει ή μπορεί να ξεφύγει από τα όρια της αστικής νομιμότητας.

Για εμάς η αντιμετώπιση της βίας (και) με βία δεν είναι επιλογή αλλά ανάγκη. Και μια τέτοια ανάγκη δεν καλύπτεται με καμία ιεραρχία και καμία συγκεντρωτική πειθαρχία (εθνικών ή μη) μιλιταριστικών δομών, αλλά με αυτόνομες μορφές κοινωνικής αντιβίας. Μορφές που δεν υποκαθιστούν αλλά αναγκαστικά συνοδεύουν και υπερασπίζονται μια συνολική ριζοσπαστική αντισυστημική κριτική που φιλοδοξεί να ορθοποδήσει με λόγο και πράξη ενάντια στην πάντοτε υφιστάμενη πρωτογενή βία (άμεση ή έμμεση) του κράτους.

Καταδικάζουμε τη βία από **εκεί** απ' όπου προέρχεται!

Σίγουρα ο στρατός, ακόμα και σε καιρό καπιταλιστικής ειρήνης (βλ. συνεχούς πολέμου), όσο κι αν πλασάρεται σαν ευκαιρία για κοινωνικοποίηση, εμπειρίες, ωρίμανση και χαβαλέ, «προσφορά στον τόπο και την πατρίδα» κτλ, αδυνατεί να αποπροσανατολίσει αποτελεσματικά από τον πραγματικό του ρόλο, ακριβώς λόγω της ωμότητας της φύσης του. Όμως δεν τον αρνούμαστε ως φορέα βίας και καταστροφής, γενικά και αόριστα, αλλά ως τον πλέον απαραίτητο θεσμό για τη συντήρηση (ή και την επέκταση) των θεμελίων του κράτους και του κεφαλαίου. Επίσης, και ως βασική μήτρα αναπαραγωγής όλων των κυρίαρχων σχέσεων και προτύπων (ρατσισμός, σεξισμός, φαλλοκρατία, ιεραρχία, υποταγή, ρουφιανιά, ατομική λούφα και βόλεμα σε βάρος των άλλων κ.α.).

Ακόμα κι αν τον εξετάσουμε όμως, καθαρά ως φορέα βίας, βλέπουμε ότι ο στρατός είναι φορέας συγκεκριμένης βίας. Συγκεκριμένης όσον

---

1. Πενταμελής επιτροπή του Υπ. Εθνικής Άμυνας αποτελούμενη από έναν στρατιωτικό ψυχίατρο, έναν αξιωματικό της στρατολογίας, έναν δικαστικό του συμβουλίου της επικρατείας ή του Αρείου Πάγου και δυο πανεπιστημιακούς. Ανακρίνει και αποφασίζει κατά πόσο ο επίδοξος αρνητής της στρατιωτικής θητείας είναι όντως αντιρρησίας συνείδησης (!) ώστε να επιτραπεί ή να απορριφθεί η έκτιση εναλλακτικής θητείας. Σύμφωνα με μαρτυρία του αντιρρησία Άγη Νικολόπουλου στην εφ. Αυγή, κλήθηκε από αυτή την επιτροπή να απαντήσει σε ερωτήσεις όπως:
-Σε εκφράζει κάποιο κόμμα και ποιο;
-Τι έχεις να πεις για την εξέγερση του Δεκέμβρη;
-Πηγαίνεις σε πορείες;
-Τι έχεις να προσάψεις στον ελληνικό στρατό από το 1900 και μετά;
-Τι έχεις να πεις που από το 1988 και μετά τα βιβλία της ιστορίας έχουν γίνει πιο φιλικά με τους Τούρκους και παρόλα αυτά αυτοί συνεχίζουν να είναι επιθετικοί;

αφορά τους σκοπούς της, τους στόχους της αλλά και τα μέσα της. «Ο μιλιταρισμός είναι η υποχρεωτική, γενικευμένη χρήση βίας ως μέσου για τους σκοπούς του κράτους»[1]. Οφείλουμε σε αυτό το σημείο να ανοίξουμε μια παρένθεση όσον αφορά τις σχέσεις βίας - νόμου - δικαίου και τις σχέσεις μέσων - σκοπών, καθώς είναι πρωταρχικής σημασίας για την οποιαδήποτε σκέψη πάνω στη βία.

Το σύνολο των υποχρεωτικών κανόνων που ρυθμίζουν τις σχέσεις μεταξύ των ιδιωτών σε μια ετερόνομη κοινωνία, αποτελεί το Δίκαιο. Μια βασική γενική διάκριση του Δικαίου είναι ανάμεσα στο φυσικό (πηγή του οποίου είναι π.χ. η πανανθρώπινη λογική, η ανθρώπινη φύση και η θεϊκή βούληση μέσω ιερών κειμένων) και το θετικό (που θεωρεί την νομοθεσία κοινωνικό κατασκεύασμα).

Ανάμεσα στις δυο αντίστοιχες φιλοσοφίες Δικαίου, του αναλλοίωτου φυσικού και του θετικού, υπάρχει η σαφής διαφορά ότι τουλάχιστον η δεύτερη αναγνωρίζει την βία ως ιστορικό γεγονός και όχι ως ένα αφηρημένο, φυσικό και αρχέγονο δεδομένο, αντίστοιχο της «φυσικής επιλογής» των δαρβινιστών. Το κοινό τους σημείο όμως συνοψίζεται στο συμπέρασμα ότι: νόμιμο = δίκαιο (και αντίστροφα). Οι δίκαιοι σκοποί δηλαδή νομιμοποιούν τα μέσα και τα νόμιμα μέσα χρησιμοποιούνται μόνο για δίκαιους σκοπούς. Σε αντίθεση με τη βία ως αυτοσκοπό, που στερείται εξ αρχής νοήματος, υπονοείται εδώ ένα φαινομενικά σταθερό κριτήριο (δηλ. το ερώτημα αν ο σκοπός είναι δίκαιος ή άδικος). Το οποίο κριτήριο όμως, μπορεί να μας θυμίζει το γνωστό «ο σκοπός αγιάζει τα μέσα». Αυτή η λογική μπορεί να χρησιμοποιηθεί άμεσα από τον οποιονδήποτε και για οποιονδήποτε σκοπό, καθώς δεν μπορεί να υπάρχει αντικειμενική κατάταξη των δίκαιων σκοπών. Και επιπλέον δεν εγγυάται τίποτα παραπάνω όπως το γιατί μια αντίστοιχη βία ως μέσο προς τον δίκαιο για εμάς σκοπό, να μην θεωρηθεί αποτελεσματικότερη ως ολοκληρωτική.

Για αυτούς τους λόγους, πέρα από το βασικό μας επιχείρημα ότι η δική μας βία είναι -για εμάς- δικαιότερη της κρατικής βίας, απαιτείται η κριτική της να γίνει και διακριτά. Δηλαδή, όχι απλά ως μέσο προς ένα σκοπό αλλά ως μέσο που κυοφορεί και καθρεφτίζει τον σκοπό και αντίστροφα. Π.χ. η ανάγκη της αντίστασης κατά των εκμεταλλευτών είναι για εμάς ένας σκοπός δίκαιος. Αυτό δεν μπορούμε παρά να το υποστηρίζουμε γιατί αλλιώς θα μας αδρανοποιούσε μια ακραία σχετικιστική λογική, που εξισώνει τη βία η οποία σκοπεύει στην κυριαρχία και στην διαιώνιση της εκμετάλλευσης με τη βία η οποία σκοπεύει στην χειραφέτησή μας και που θα σημάνει το τέλος της κυριαρχίας και της εκμετάλλευσης. Ο ίδιος δίκαιος σκοπός όμως, μπορεί να θεωρηθεί ότι επιτυγχάνεται με ποικίλα μέσα. Με διαρκή άμυνα, με αλλαγή του πλαισίου και των θεσμών της κυριαρχίας, με αφαίρεση των μέσων εκμετάλλευσης, εξοντώνοντας τους εκμεταλλευτές σαν φυσικές παρουσίες, δημιουργώντας καλύτερους στρατούς από τους δικούς τους, βασανίζοντάς τους, βιάζοντας και τρομοκρατώντας τα συγγενικά τους πρόσωπα κ.ο.κ.

Χωρίς μια συμπληρωματική διερώτηση γύρω από την ίδια τη φύση του μέσου και την αλληλοδιείσδυση μέσων – σκοπών όλοι οι παραπάνω τρόποι μπορούν να γίνουν το ίδιο αποδεκτοί, αν και εφόσον θεωρηθούν αποτελεσματικοί…

Επιστρέφοντας στο ζήτημα του στρατού, παρατηρούμε χωρίς δυσκολία ότι έχουμε να κάνουμε με ένα είδος βίας, που καθαρά ως μέσο, είναι ωμό και ληστρικό όντας στρατιωτικό. Κι όμως, παρά την ωμότητά του, από την στιγμή που θεσπίζει νέο Δίκαιο –στην περίπτωση του νικητή- ή απλά συντηρεί το υπάρχον Δίκαιο εν καιρώ «ειρήνης», αναφέρεται σε καθαρά έννομους σκοπούς -π.χ. η υπακοή των πολιτών στο νόμο της επιστράτευσης- και εν τέλει δεν διαφέρει ουσιαστικά από όλα τα υπόλοιπα είδη βίας που χρησιμοποιούνται για έννομους σκοπούς.

Άρα και η κριτική της στρατιωτικής βίας πρέπει να ταυτίζεται με την κριτική στο σύνολο της νόμιμης βίας, επομένως της ίδιας της κρατικής εξουσίας. Δεν μπορεί δηλαδή να σημαίνει ούτε απλά «καμία βία σε κανέναν άνθρωπο» -μια θολή κριτική δηλαδή σε μια αφηρημένη Βία που πρωτοπυροδοτήθηκε για προφανείς λόγους μετά τον Α΄ παγκόσμιο πόλεμο- ούτε να ασκείται μόνο στην ακραία περίπτωση που μας υποχρεώνουν να τη χρησιμοποιήσουμε (στρατιωτική θητεία). Πόσο μάλλον σε μια εποχή όπου η στρατιωτικοποίηση διευρύνεται και τα όρια μεταξύ στρατοπέδων και λοιπής κοινωνίας γίνονται όλο και πιο δυσδιάκριτα.

Ούτε δήμιοι... Ούτε θύματα

Ο πασιφισμός χρησιμοποιείται είτε ειλικρινά με αγωνιστικές προθέσεις -αποτελώντας όμως μια ψευδαίσθηση- είτε υποκριτικά ως παραπλανητικός μανδύας της κρατικής βίας. Από την πλευρά μας τασσόμαστε μακριά από την υποκρισία της ‘’καταδίκης-της-βίας-από-όπου-κι-αν-προέρχεται” και δηλώνουμε ξεκάθαρα ότι ούτε φαντασιωνόμαστε έναν κόσμο πολέμων, αίματος και φυλακίσεων,

1. W. Benjamin, «Για μια κριτική της βίας», εκδόσεις “Ελευθεριακή Κουλτούρα’”, 2002.

ούτε τρέφουμε αφηρημένες ειρηνιστικές αυταπάτες. Όπως έλεγε ένας ιταλός αναρχικός στις αρχές του περασμένου αιώνα, αναφερόμενος στους «τρομοκράτες» και τους ειρηνιστές «τολστοϊκούς»: «Οι μεν δεν διστάζουν να καταστρέψουν την μισή ανθρωπότητα για να θριαμβεύσει η ιδέα, και οι δε μπορούν να αφήσουν ολόκληρη την ανθρωπότητα να υποφέρει τα μεγαλύτερα δεινά προκειμένου να μην παραβιάσουν έναν κανόνα»[1].

Ούτε βέβαια δεχόμαστε την εξισωτική προπαγάνδα που συνδέει γραμμικά και αναπόφευκτα την αναγκαία κοινωνική αντιβία με την βαρβαρότητα και την αποκτήνωση (δηλ. ότι ο δρόμος της βίας είναι ένας και οδηγεί πάντοτε π.χ. στις μαζικές εκτελέσεις). Στο δρόμο για την κοινωνική απελευθέρωση σίγουρα υπάρχουν κι άλλα μονοπάτια. Η ίδια η ιστορία των κινημάτων προσφέρει παραδείγματα αγώνων και αξιοπρεπών αντιστάσεων που αν και αναγνώρισαν την ανάγκη της αντιμετώπισης της δύναμης (και) με δύναμη, ούτε έχασαν την ανθρωπιά τους, ούτε εγκατέλειψαν τις βασικές αρχές τους.

1. Errico Malatesta, «Τραγωδία της Μούτσα», Λονδίνο 1900. Απάντηση στο κείμενο του Τολστόι με τίτλο «Μη δολοφονείτε» που γράφτηκε με αφορμή την εκτέλεση του ιταλού βασιλιά Ουμβέρτου Α.’

Πόλεμος:
η υγεία της καπιταλιστικής μηχανής

«Η αληθινή αιτία του πολέμου -μονάχοι τους το λένε αυτοί οι ίδιοι- είναι η οικονομική αιτία. Ο πόλεμος είναι ένα ζήτημα εμπορικών και δασμολογικών συμβάσεων, νομοθεσίας προστατευτικής, αγορών, μεγάλων συναγωνισμών και προσωπικού πλουτισμού μερικών προσώπων. Ο πόλεμος είναι ζήτημα χρήματος»

Ερρίκος Μπαρμπύς

Αναμφίβολα η παραγωγή πλούτου βασίζεται στην ανθρώπινη εργασία. Είτε αυτή συμμετέχει στην παραγωγή σαν ζωντανή εργασία, είτε εμπεριέχεται ως νεκρή εργασία στα εργαλεία και στις μηχανές. Δίχως το ανθρώπινο χέρι κανένα αγαθό δε θα μπορούσε να παραχθεί. Ακόμη και τα αυτοφυή βρώσιμα γεωργικά προϊόντα ή τα ζώα χρειάζονται την εργασία του ανθρώπου για να συλλεχθούν ή να κυνηγηθούν ώστε να φτάσουν στο τραπέζι μας.

Η εκμετάλλευση της ανθρώπινης εργασίας υπήρξε ανέκαθεν στο επίκεντρο των πολεμικών αναμετρήσεων. Είτε μιλάμε για κορίνθιους σκλάβους που παρήγαγαν μέρος του αθηναϊκού πλούτου, είτε για τον ηρωικό Σπάρτακο και τους συντρόφους του που πέθαιναν δουλεύοντας στα ρωμαϊκά ορυχεία ή ακόμα για τις καραβιές αφρικανών που αναλάβανε την αγροτική παραγωγή του αμερικανικού νότου, μιλάμε για την ανάγκη των ανά τον κόσμο αφεντάδων να επεκτείνουν την οικονομική τους κυριαρχία, βάζοντας ολοένα και περισσότερα εργατικά χέρια στη ζώνη της άμεσης εκμετάλλευσης τους. Και μπορεί στις μέρες μας η θέση του σκλάβου να μην υπάρχει (θεωρητικά τουλάχιστον …) αλλά η καταστροφή των κοινωνικών υποδομών, των ανθρωπίνων σχέσεων και των πλουτοπαραγωγικών πηγών μιας περιοχής μέσω του πολέμου, δημιουργεί από τη μια σύγχρονους σκλάβους, όπως είναι οι πρόσφυγες και οι μετανάστες που θα στελεχώσουν την παραγωγή στο καπιταλιστικό κέντρο, και από την άλλη υποβαθμίζει τους μισθούς όσων παραμένουν στις εστίες τους, μέσω της γενικότερης υποτίμησης των ζωών τους. Μόνο ως αποτέλεσμα του πολέμου μπορεί να εκληφθεί και όχι ως τυχαίο, το γεγονός ότι οι άνθρωποι που «έλαχε» να φάνε μια βόμβα στο κεφάλι, να καταδέχονται να δουλέψουν για ένα κομμάτι ψωμί, στις πιο άθλιες συνθήκες, στις χειρότερες θέσεις εργασίας. Επιπρόσθετα, οι πολεμικές αναμετρήσεις του 20ου αιώνα απέδειξαν περίτρανα την άμεση συσχέτιση πολέμου-παραγωγής εμπορευμάτων-εκμετάλλευσης της εργασίας, ανοίγοντας δεκάδες στρατόπεδα υποχρεωτικής εργασίας, τα οποία μετατρεπόταν σχεδόν άμεσα σε στρατόπεδα εξόντωσης-καταστροφής ζωντανής εργασίας.

Από την άλλη μεριά, οι κατακτημένες περιοχές δεν προσφέρουν μόνο εργατικά χέρια, αλλά και νέα πεδία επενδυτικής και εμπορικής δόξας. Οι βρετανικές αποικίες απορρόφησαν μεγάλο μερίδιο της παραγωγής που συνεπαγόταν η βιομηχανική επανάσταση, ενώ ταυτόχρονα φρόντιζαν για τις προμήθειες σε α' ύλες. Η κατανάλωση της υπερβάλλουσας προσφοράς αποτελεί βραχνά για τις εκάστοτε οικονομίες που αντιμετωπίζουν υπαρκτούς κινδύνους συσσώρευσης και ύφεσης. Απέναντι στον ομολογουμένως πιο δύσκολο για τα αφεντικά, δρόμο της «δημιουργικής καταστροφής», ο δρόμος του «σπρωξίματος» του στοκ, σε αγορές που βρίσκονται υπό την άμεση επιρροή τους, είναι ασφαλέστερος και ενίοτε πιο κερδοφόρος. Η κατάκτηση νέων αγορών, ουσιαστικά λειτουργεί σαν μια αντλία που αφαιρεί πλούτο από την εκάστοτε περιοχή και τον μεταφέρει στα χέρια των επενδυτών ή/και των κατακτητών. Αυτό επιτυγχάνεται μέσα από την εγκαθίδρυση νέων παραγωγικών μοντέλων, νέων μεθόδων, νέων πλεγμάτων εξουσιών, νέων κοινωνικών ή θεσμικών ρυθμίσεων, των οποίων την κατοχή και την νομή την έχει πλέον ο νέος κυρίαρχος της αγοράς.

Ίσως, η πλέον γνωστή πολεμική καταγραφή να προέρχεται από αυτήν εδώ την περιοχή του κόσμου. Η Ιλιάδα είναι ένα έργο ξακουστό και η αιτία της εκστρατείας εναντίον της Τροίας, αναφέρεται με γαργαλιστικά υπονοούμενα ως τις μέρες μας. Αλλά πέρα από τις ραψωδίες του παραμυθιού του Ομήρου, οι αιτίες αυτού του επεκτατικού πολέμου ήταν υλικές. Τα σιτηρά της ευρύτερης περιοχής, τα μεταλλεύματα και οι λοιπές πηγές πρωτογενούς πλούτου υπήρξαν το απόλυτο θέλγητρο για αργείους, κατά πολύ ανώτερο και επικερδέστερο από τα όποια κάλλη της ωραίας Ελένης. Οι εκστρατείες – πόλεμοι για τον καθορισμό των αποικιών υπήρξαν το αποτέλεσμα των ενδοευρωπαϊκών διενέξεων για την κατοχή και νομή των πλουτοπαραγωγικών πηγών, αλλά και των εμπορικών δρόμων. Η επιβολή και επέκταση κυριαρχικών δικαιωμάτων των εκάστοτε εθνικά ή γεωγραφικά κυρίαρχων τάξεων επί της γης, του υπεδάφους, των θαλασσών και προσφάτως των αιθέρων, δεν υπήρξε ποτέ θέμα διαλόγου μεταξύ γειτόνων, αλλά αντιθέτως υπήρξε θέμα πυγμής και βίας. Ακόμα και στις περιπτώσεις που η διπλωματία κατάφερνε έμπρακτα αποτελέσματα, το πετύχαινε με την υπόρρητη απειλή ανάληψης πολεμικής δράσης. Ο στρατιωτικός συσχετισμός

σε μια περιοχή, αναδιαμορφώνει και τον οικονομικό συσχετισμό. Αντιστρόφως, ο εσωτερικός βαθμός ανάπτυξης της καπιταλιστικής σχέσης σε ένα κράτος, τροφοδοτεί τις επεκτατικές βλέψεις και οδηγεί στους αντίστοιχους εξοπλισμούς.

Αξίζει για τέλος να κάνουμε μια σύντομη αναφορά σε έναν κλάδο της οικονομίας με πολύ ιδιαίτερα χαρακτηριστικά: στην πολεμική βιομηχανία. Ο εν λόγω κλάδος είναι συνυφασμένος με την πολεμική αναμέτρηση. Δίχως τις πολεμικές συρράξεις που προκύπτουν από τον ενδοκαπιταλιστικό ανταγωνισμό, δε θα μπορούσε να εγγράψει όλη αυτήν την κερδοφορία που επιτυγχάνει. Το επίπεδο της ανάπτυξης αυτού του κλάδου σε σχέση με τους υπόλοιπους μιας οικονομίας, είναι το μέτρο της βαρβαρότητας αυτού του κόσμου. Η μη ύπαρξη πολέμων θα σήμανε την πλήρη πτώχευση του εν λόγω κλάδου, κατά συνέπεια ουδείς μπορεί να αρνηθεί ότι στο μενού των επιλογών των αφεντικών ,υπάρχει και η τεχνητή πρόκληση σύρραξης ή η τεχνητή πρόκληση φόβου, ώστε να μοσχοπουληθούν τα φονικά τους προϊόντα.

Ο πλέον παρασημοφορημένος πεζοναύτης στην ιστορία του αμερικανικού στρατού, στρατηγός Smedley Butler, σημείωνε σε τεύχος του 1935 του σοσιαλιστικού περιοδικού Common Sense τα παρακάτω:

«Σπατάλησα 33 χρόνια και 4 μήνες ενεργής στρατιωτικής υπηρεσίας και στη διάρκεια αυτής της περιόδου σπατάλησα τον περισσότερο μου χρόνο σαν πρώτης τάξεως νταής για λογαριασμό μεγάλων εταιριών, της Wall Street και των τραπεζιτών. Εν συντομία, ήμουν ένας κακοποιός, ένας γκάνγκστερ του καπιταλισμού. Βοήθησα ώστε να γίνει το μεξικό και ιδιαίτερα το ταμπίκο ασφαλές για τα αμερικανικά πετρελαϊκά συμφέροντα το 1914. Βοήθησα να γίνει η αϊτή και η κούβα ένα ευπρεπές μέρος ώστε να αποκομίζουν εισοδήματα τα παιδιά της National City Bank. Βοήθησα στο βιασμό μισής ντουζίνας δημοκρατιών της κεντρικής αμερικής για τα συμφέροντα της Wall Street. Βοήθησα στο ξεκαθάρισμα της νικαράγουα για λογαριασμό του διεθνούς τραπεζικού οίκου Brown Brothers μεταξύ 1902-1912. Έφερα το φως στη δομινικανική δημοκρατία για χάρη των αμερικανικών συμφερόντων ζάχαρης το 1916. Βοήθησα να μετατραπεί η ονδούρα σε μέρος κατάλληλο για τις αμερικανικές εταιρίες φρούτων το 1903. Στην κίνα το 1927 συνεισέφερα για να μπορεί να λειτουργεί απρόσκοπτα η Standard Oil. Κοιτώντας πίσω, νομίζω πως θα μπορούσα να δώσω στον Al Capone μερικές συμβουλές. Το καλύτερο που κατάφερε ήταν να απλώσει τις δουλειές του σε 3 περιφέρειες. Εγώ επιχείρησα σε 3 ηπείρους».

Ο ελληνικός επεκτατισμός

«…έτσι και οι προνομιούχες ολιγαρχίες των βαλκανικών μας χωρών στη σημερινή περίοδο δείχνουν κάποιες παρόμοιες κατακτητικές βλέψεις: Καθεμιά τους ζητάει να επεκτείνει το βασίλειο της οικονομικής της κυριαρχίας, να το κάνει μεγαλύτερο και να εκμεταλλεύεται ολοένα και περισσότερα εργατικά χέρια, ολοένα και μεγαλύτερα εδάφη και φυσικό πλούτο.»

«Πόλεμος κατά του Πολέμου», Διεθνής Βιβλιοθήκη, 1975, Αθήνα

Επί χρόνια, η άποψη που έχει κυριαρχήσει σχετικά με το μέγεθος και το ήθος της ελλάδας στη διεθνή σκακιέρα του ανταγωνισμού είναι πάνω κάτω η εξής: η ελλάδα αποτελεί μια φτωχή πλην τίμια χώρα, που άγεται και φέρεται εξαρτώμενη από τα συμφέροντα της μεγάλης δύναμης στην οποία είναι ξεπουλημένη η εκάστοτε ηγεσία της, ενώ ταυτόχρονα περιβάλλεται από αδηφάγους γείτονες, που σαν άλλα αρπαχτικά ορέγονται τα εδάφη της, τα οποία δικαιωματικά της ανήκουν (μαζί με άλλα τόσα ακόμη που τις στερούν…) καθ' ότι διατηρεί τίτλους ιδιοκτησίας από την εποχή του Χαλκού. Η άποψη αυτή, παρόλο που δεν έχει καμία σχέση με την πραγματικότητα, παίζει ένα σπουδαίο ρόλο: τον ρόλο του αποπροσανατολισμού, της συσκότισης, της παραπλάνησης, της απόκρυψης.

Το ελληνικό κράτος, ως συλλογικός εκφραστής των συμφερόντων της αστικής του τάξης, ιδρύθηκε το 1830. Αρκετά πριν, η ιδεολογική μηχανή της διασκορπισμένης ελληνικής αστικής τάξης –με τις εσωτερικές της διενέξεις για την πολιτειακή του μορφή- είχε πλάσει τα όνειρα της για τα εδάφη που θα αποτελούσαν το μελλοντικό της κράτος. Σε αυτό συνέβαλε η έκδοση της Χάρτας από τον Ρήγα Φερραίο το 1797. Το 1844 ο Ιωάννης Κωλέττης –εξέχουσα πολιτική προσωπικότητα που υπηρέτησε τα ελληνικά συμφέροντα από πολλές θέσεις- συλλαμβάνει και καταθέτει αυτό που συνοπτικά ονομάστηκε «Μεγάλη Ιδέα». Το δόγμα αυτό, διανθισμένο και συνεπικουρούμενο από άλλες κατασκευές, υπήρξε κινητήριος δύναμη για την εξωτερική και εσωτερική πολιτική του ελληνικού κράτους από τα πρώτα του βήματα. Καθόρισε κατά κάποιο τρόπο τις ζώνες επιρροής και τα εδάφη που θα πρέπει να κατακτηθούν για να επέλθει η «ιστορική δικαίωση».

Αυτή η επεκτατική πολιτική -που σε καμία περίπτωση δε θα μπορούσε να εξελιχθεί ειρηνικά, μιας και έθιγε άλλα συμφέροντα- θα έπρεπε να επενδυθεί με τα κατάλληλα επιχειρήματα, ώστε να μπορεί να δικαιολογήσει τις απαιτούμενες θυσίες σε αίμα, χρόνο, αγαθά, υποδομές. Προφανώς τα σχέδια της ελληνικής αστικής τάξης, δεν μπορούσαν (τουλάχιστον τότε) να τεθούν ωμά και κυνικά με διαταγές του τύπου: «χρειαζόμαστε ζωτικό χώρο, πηγαίνετε να μας τον φέρετε». Για αυτό και η ιδεολογική μηχανή δούλεψε για να αλέσει σκεπτόμενα μυαλά, να παρακάμψει κοινωνικές αντιστάσεις και να αποσπάσει τη συναίνεση. Προς αυτήν την κατεύθυνση αναπτύχθηκαν οι κατασκευές περί συνέχειας της Αρχ. Ελλάδας με το Βυζάντιο, περί αλύτρωτων αδελφών που καταπιέζονται από την εξουσία των γειτονικών κρατών, περί ελληνικών εδαφών που κατοχυρώθηκαν ήδη από τον πρώτο αποικισμό, περί ιστορικής αποστολής του ελληνικού έθνους υπό τις ευλογίες της εκκλησίας και διάφορα άλλα. Δυστυχώς, η εσωτερική πολιτική του ελληνικού κράτους κατάφερε να ομογενοποιήσει σε τέτοιο βαθμό τον κοινωνικό σχηματισμό, με αποτέλεσμα οι επεκτατικοί πόλεμοι να δίνουν και να παίρνουν. Τι κι αν υπήρξαν εμπόδια που ανέσχεσαν προσωρινά τον επεκτατισμό («ατυχής πόλεμος» του 1897, μικρασιατική εκστρατεία), αυτός δεν έπαψε να κινητοποιεί ως δόγμα όλες τις δυνάμεις του εθνικού κορμού. Τα αποτελέσματα αυτού του δόγματος –που σήμαινε καταπίεση κι εκμετάλλευση στο εσωτερικό και πόλεμος στο εξωτερικό- φαίνονται καθαρά εάν κάποιος κοιτάξει τους γεωγραφικούς χάρτες από το 1830 έως το 1945. Η ελληνική επικράτεια πολλαπλασιάστηκε με φρενήρης ρυθμούς, ενώ σε στιγμές άγγιξε το απόλυτο όνειρο. Εμείς αυτό μπορούμε να το κατανοήσουμε μόνο με έναν τρόπο, παρά τους κυρίαρχους μύθους: Για εμάς το ελληνικό κράτος, ως συλλογικός εκφραστής των αφεντικών, είναι φουλ επιθετικό και επεκτατικό. Ούτε θύμα, ούτε ψωροκώσταινα.

Όμως η ιστορία δε σταματάει εκεί. Αν θεωρήσουμε ότι η ουσία του επεκτατισμού είναι τα οικονομικά συμφέροντα, αυτός δεν πραγματώνεται σώνει και ντε μέσω πολεμικών συρράξεων. Μπορεί να συμβεί και με οικονομικά μέσα. Όχι πως εγκαταλείπεται η πολεμική προοπτική, αλλά σίγουρα βγαίνει από το πρώτο πλάνο και μπαίνει σε δεύτερο, ως απειλή. Μπορεί στον υποτιθέμενα πολιτισμένο κόσμο, το νόμισμα να έχει μεγαλύτερη δύναμη από τη σφαίρα, αλλά το νόμισμα θα ήταν άχρηστο εάν δεν υπήρχε η σφαίρα για να το επιβάλλει. Μπορεί φαινομενικά η εικόνα του Μπρεχτ, πως «…πίσω απ' τα κανόνια ξεπρόβαλλαν οι έμποροι…» να μην ισχύει εξ' ολοκλήρου στις μέρες μας, αλλά τα κανόνια είναι πάντα εκεί για να διασφαλίσουν την παρουσία των εμπόρων. Με αυτή την έννοια, ο οικονομικός επεκτατισμός των ελληνικών αφεντικών

στη βαλκανική δεν παύει να είναι ιμπεριαλιστική πολιτική, ακόμα κι αν η ελλάδα δεν έχει κηρύξει επισήμως τον πόλεμο σε κανένα βαλκανικό κράτος.

Τα ελληνικά αφεντικά αφού εκμεταλλεύτηκαν, καταπίεσαν, κατέκλεψαν, καταλήστευσαν και κατέστρεψαν τον κοινωνικό πλούτο, τις κοινωνικές σχέσεις που τον παράγουν και το φυσικό περιβάλλον με τα αποθέματα του σε ντόπιο επίπεδο, βρήκαν νέα χωράφια στα διαλυμένα βαλκάνια να επεκτείνουν τις δραστηριότητες τους. Ο εθνικός μύθος της ψωροκώσταινας που υπακούει στις μεγάλες δυνάμεις, καταρρέει για άλλη μια φορά, αποδεικνύοντας ότι ο οικονομικός επεκτατισμός επιβάλλεται απ΄ τα δικά της ιδιαίτερα εθνικά συμφέροντα. Οι ανταγωνισμοί με παγκόσμιους κολοσσούς και η τελική επικράτηση για την απόκτηση των τηλεπικοινωνιακών οργανισμών και των αδειών κινητής τηλεφωνίας σε βουλγαρία, ρουμανία, αλβανία, μακεδονία και σερβία, δείχνουν ότι τα ελληνικά αφεντικά ξέρουν πολύ καλά να φέρνουν εις πέρας τα δικά τους συμφέροντα. Στην ίδια κατεύθυνση, τα εκατοντάδες τραπεζικά υποκαταστήματα που ανήκουν σε ελληνικούς ομίλους και έχουν αναπτυχθεί σε όλη τη βαλκανική, μαρτυρούν τον επεκτατισμό. Αλλά και σε επίπεδο πρωτογενούς παραγωγής, δεν είναι τυχαίο ότι αρκετά από τα ορυχεία των βαλκανίων βρίσκονται σε ελληνικά επιχειρηματικά χέρια, ενώ οι επενδύσεις στους σιτοβολώνες της ρουμανίας, είναι η τάση για τα αφεντικά των αγροτικών προϊόντων. Το κατασκευαστικό κεφάλαιο δεν έχει μείνει έξω από όλα αυτά, έχοντας αναλάβει έργα κατασκευής και ανοικοδόμησης που αφορούν από δρόμους και λιμάνια, έως νοσοκομεία και σπίτια. Αλλά και στο κομμάτι του λιανικού εμπορίου, η «καπατσοσύνη» των ελληνικών αφεντικών δεν υστερεί σε τίποτα: αλυσίδες σούπερ μάρκετ (π.χ. βερόπουλος) ή καταστημάτων υψηλής τεχνολογίας (π.χ. γερμανός) κάνουν την εμφάνιση τους παντού, ενώ ταυτόχρονα οι υποανάπτυκτες -σε σχέση με την ελληνική- γειτονικές αγορές, απορρόφησαν το στοκ των ελληνικών επιχειρήσεων. Για τέλος (αν και ο κατάλογος δεν τελειώνει ποτέ) πρέπει να πούμε ότι τα ανύπαρκτα μεροκάματα αποτελούν δέλεαρ για τον τομέα της μεταποίησης σε βαθμό που ακόμα και μικρές βιοτεχνίες δεν το πολυσκέφτονται για να εγκατασταθούν πέραν των βορείων συνόρων. Για όλους αυτούς θα υπάρχει πάντοτε κάποιος που θα τους σκέφτεται με άγρυπνο μάτι: το ελληνικό κράτος και ο στρατός του.

Ο ελληνικός στρατός υπήρξε πολλάκις το κύριο «διαπραγματευτικό μέσο» της εξωτερικής πολιτικής του ελληνικού κράτους, συμμετέχοντας σε πολέμους και εκστρατείες για τον καθορισμό των ζωνών επιρροής στα πλαίσια του διακρατικού και οικονομικού παγκόσμιου ανταγωνισμού. Είτε αυτές οι εκστρατείες έγιναν ή γίνονται στο όνομα του «παρεμβατισμού», του «εκδημοκρατισμού», του «φιλειρηνισμού» ή της «αντι-τρομοκρατίας», η ελληνική πολεμική μηχανή εξάσκησε τη φονικότητά της στην ουκρανία (1919), στην κορέα (1950), στη σομαλία (1996), στην αλβανία (1997), στο ιράκ (1991 και 2003), στο κόσοβο (1999) και στο αφγανιστάν (2001). Επίσης δε θα πρέπει να ξεχνάμε τις αμέτρητες δολοφονίες και καταστροφές που ενέγραψε στο ενεργητικό της, κατά την εθνικιστική επεκτατική έξαρση των βαλκανικών πολέμων και της μικρασιατικής εκστρατείας. Όλες αυτές οι περιπτώσεις κατατάσσουν το ελληνικό κράτος στην κατηγορία των από φύσει και θέσει επιθετικών κρατών, με αποτέλεσμα να έχει διαμορφωθεί ένα «ειδικό βάρος», το οποίο μπορεί πλέον να εξασφαλίσει σε μεγάλο βαθμό τα αρπαχτικά σχέδια των αφεντικών του.

Η νίκη του δυτικού μπλοκ στην ψυχροπολεμική αναμέτρηση (καθ' όλα στρατιωτική, με δεκάδες πολεμικά μέτωπα σε όλον τον πλανήτη), βρήκε την ελληνική πολεμική και οικονομική μηχανή στην πλευρά των νικητών. Αυτή η υπεροχή, μαζί με τη διαρκώς επιδεικνυόμενη, αλλά βουβή, απειλή πολέμου, όπως αυτή εκφράζεται μέσα από τα τεράστια εξοπλιστικά προγράμματα και την αναδιάταξη των ενόπλων δυνάμεων, ώστε να κοιτούν προς το βορρά, είναι που επιτρέπει στα ελληνικά αφεντικά να βλέπουν την βαλκανική περίπου σαν τσιφλίκι τους. Και με ποιο άλλο πλεονέκτημα, αν όχι με το ατού της ελληνικής πολεμικής μηχανής, πάντα έτοιμης να προστατέψει τις εθνικές επενδύσεις, δεν έγινε εφικτό να κατακλυστούν οι γύρω περιοχές από τα ελληνικά οικονομικά συμφέροντα; Με τι επιχειρήματα τροποποίησαν προς όφελος τους τα ελληνικά αφεντικά τις εκάστοτε τοπικές νομοθεσίες ή τις κοινωνικές σχέσεις, αν όχι με τα επιχειρήματα του οικονομικού στραγγαλισμού και του πολέμου; Με ποιον τρόπο, φαντάζεστε, ότι θα προστατευτούν οι ελληνικές επενδύσεις στη βαλκανική, τώρα που ο ενδοκαπιταλιστικός ανταγωνισμός φουντώνει, τώρα που στριμώχνονται τόσοι πολλοί σε λίγα μέτρα γης, τώρα που τα ανεκμετάλλευτα χωράφια ανά την υφήλιο στερεύουν, αν όχι με τη δύναμη των όπλων;

Δημιουργική Καταστροφή

Χαρακτηριστικό γνώρισμα του καπιταλιστικού τρόπου οργάνωσης της κοινωνίας, ανάμεσα στα άλλα, αποτελεί το δίπολο διαρκούς κατανάλωσης - διαρκούς παραγωγής, το οποίο μπορεί να εξασφαλίζει ικανοποιητικά επίπεδα κέρδους. Η σχετικά σύντομη απαξίωση των προϊόντων, αποτελεί ζητούμενο για την οικονομία, με την έννοια ότι η έλλειψη που δημιουργείται στους χρήστες των εμπορευμάτων οδηγεί στην αύξηση της ζήτησης από πλευράς τους και έτσι παράγονται και πωλούνται νέα προϊόντα. Μπορούμε να φανταστούμε τι θα συνέβαινε εάν οι υπολογιστές μας ήταν σε θέση να τρέχουν κάθε νέα έκδοση των windows; Προφανώς και η αγορά Η/Υ θα κατέρρεε.

Θεωρητικά, εάν τα προϊόντα είχανε άπειρο χρόνο ζωής και μπορούσαν να καλύπτουν στο διηνεκές τις ανάγκες του αγοραστή τους, όλοι οι επιπλέον τόνοι της παραγωγής θα ήτανε άχρηστα αντικείμενα. Εξάγεται λοιπόν το συμπέρασμα ότι ο κύκλος ζωής ενός προϊόντος, θα πρέπει να είναι όσο το δυνατόν μικρότερος, για να οδηγούμαστε ξανά και ξανά στην κατανάλωση. Δηλαδή η ίδια η καταστροφή του εμπορεύματος δημιουργεί τον χώρο για να ξαναγεννηθεί το εμπόρευμα, να διασφαλίζονται τα κέρδη των αφεντικών. Αυτή ακριβώς η καταστροφή είναι που ονομάζεται «δημιουργική καταστροφή» και που χαρακτηρίζει τον καπιταλισμό σαν «μηχανή καταστροφής». Είναι γνωστό το παράδειγμα του φονικού σεισμού της Αθήνας το 1999. Την στιγμή που κάποιοι θρηνούσαν, κάποιοι άλλοι χαιρόντουσαν για τις νέες οικοδομές που θα έπρεπε να χτιστούν, για τα νέα κέρδη που θα αποκόμιζαν. Η καταστροφή λοιπόν έτοιμων προϊόντων ή των παραγωγικών συντελεστών που τα παράγουν, αποτελεί μια απ’ τις κινητήριες δυνάμεις αυτού του συστήματος.

Και καλά εάν η καταστροφή δημιουργείται «φυσιολογικά», όπως στην περίπτωση ενός δρόμου που η άσφαλτος φθείρεται με την πάροδο του χρόνου, τι γίνεται όμως στις περιπτώσεις που η καταστροφή είναι «τεχνητή» ή «ηθελημένη»; Ίσως, η πιο οικεία σε όλους εικόνα τεχνητής καταστροφής να είναι το θάψιμο της αγροτικής παραγωγής που κατά καιρούς φτάνει ως τα δελτία ειδήσεων. Για άλλους το παράδειγμα του αμερικανικού κραχ του 1929, μπορεί να υπενθυμίζει την χρήση πλεοναζόντων προϊόντων ως υπόστρωμα για το στρώσιμο σιδηροτροχιών. Για τους αντιμιλιταριστές και φυσικά για τους αντικαπιταλιστές, ο πόλεμος πρέπει να αντιμετωπίζεται και ως μία μορφή «δημιουργικής καταστροφής». Σε αυτό μπορούν κάλλιστα να συμφωνήσουν οι κατασκευαστικές εταιρίες που ανέλαβαν έργα ανοικοδόμησης στο Ιράκ ή στο Αφγανιστάν.

Η συνεισφορά του μιλιταρισμού στην αναπαραγωγή των ρόλων μεταξύ των φύλων

«Ο μιλιταρισμός αποτελεί μέσο κατάκτησης, καταπίεσης και εκμετάλλευσης ολόκληρων λαών ή ενός μέρους του λαού και συνιστά σύμπλεγμα οργανωτικών σχηματισμών, οικονομικών, πολιτιστικών και εθνικιστικών τάσεων με πυρήνα την οργάνωση του στρατού.»

Karl Liebknecht

Ο μιλιταρισμός διαθέτει ισχυρή ιδεολογική συνιστώσα που διαπλέκεται με τον εθνικισμό, με ανδροκρατικά στερεότυπα «τόλμης», με αντιλήψεις περί ιεραρχίας, και υπάρχει τουλάχιστον σε λανθάνουσα μορφή, σε όλες τις καπιταλιστικές κοινωνίες, οι οποίες διαφοροποιούνται συγχρονικά και διαχρονικά ως προς την ένταση του μιλιταρισμού. Η καθυπόταξη των νέων μέσω της εκβιαστικής στράτευσης τους στον ανελεύθερο και εξουσιαστικό μηχανισμό της βίας, του πολέμου και του αίματος που ονομάζεται στρατός, αποσκοπεί στη διάχυση σε ολόκληρη την κοινωνία του μιλιταρισμού και του εθνικισμού. Η καλλιέργεια της δύναμης και της επιθετικότητας στο στρατό πηγαίνει χέρι-χέρι με την κατασκευή του «επιθετικού άνδρα» σε αντίθεση με την «παθητική γυναίκα» που είναι το πρότυπο προς αποφυγήν. Ο στρατός καλλιεργεί τη συνείδηση της βίας και της πατριαρχίας σε μέγιστο βαθμό. Έστω και αν στους σύγχρονους στρατούς συμμετέχουν μειοψηφικά και γυναίκες, αυτές καλούνται να απορρίψουν κάθε στοιχείο της υποκειμενικότητας τους, προκειμένου να υιοθετήσουν/υπηρετήσουν τον αντιδραστικό ρολό του στρατιωτικού. Η καλλιέργεια του κλίματος της σκληρής ιεραρχίας από πάνω προς τα κάτω, έχει ως τελευταίο αποδεκτή τις απούσες γυναίκες, οι οποίες θα γευτούν τα προϊόντα της «εκπαίδευσης» των ανδρών στον σεξισμό, την επιβολή και τη βία. Έτσι, οι μορφές κοινωνικής οργάνωσης του αστικού κράτους όπως το έθνος, το φύλο, η θρησκεία, η σεξουαλικότητα, αντιμετωπίζονται ως τρόποι, στρατηγικές και τεχνικές εξουσίας με τις όποιες χειραγωγείται η ζωή και η δράση των υποκειμένων.

Η διάκριση που συμβαίνει στον στρατό με βάση τα φύλα και τους κοινωνικά καθιερωμένους ρόλους ανδρών και γυναικών, έχει ως αποτέλεσμα την δημιουργία μιας κοινωνίας βασισμένης σε σεξιστικά πρότυπα. Η διάκριση που λαμβάνει χώρα μεταξύ των καθιερωμένων κοινωνικών ρολών άντρων και γυναικών, που αποτελεί μια πτυχή του κοινωνικού ρατσισμού, έχει ως σκοπό να παρουσιάσει τους ρόλους και τις θέσεις των άντρων και των γυναικών σε μια κοινωνία, ως φυσικά επακόλουθα του βιολογικού τους φύλου. Με αλλά λόγια, τα «αγοράκια» πάνε στον στρατό για να γίνουν «άντρες», ενώ οι αδύναμες «γυναικούλες» μένουν στο σπίτι. Η θεωρία του βιολογικού φύλου, όπως και κάθε θεωρία στην παράδοση του κοινωνικού δαρβινισμού, δίνει έδαφος για ρατσιστικές συμπεριφορές, καταπατήσεις δικαιωμάτων και κοινωνικό αποκλεισμό. Η έννοια κοινωνικό φύλο σημαίνει την κοινωνική και πολιτισμική διαφοροποίηση μεταξύ των ανθρώπων, στο διαχωρισμό τους σε άντρες και γυναίκες, σε συνδυασμό με τον διαχωρισμό τους σε έθνη και τάξεις. Όμως, οι ανατομικές διαφορές των δυο φύλων δεν αποτελούν από μόνες τους αιτία για κοινωνική διαφοροποίηση. Αντίθετα, νοηματοδοτούνται με τέτοιο τρόπο από την κοινωνία και τους μηχανισμούς εξουσίας που η ίδια παράγει, ώστε να δικαιολογήσουν ως φυσιολογικές τις κοινωνικές ανισότητες. Το σύγχρονο άτομο στις αστικές κοινωνίες υποχρεώθηκε να έχει μια ταυτότητα, αυτή του λευκού, δυτικού, ετεροσεξουαλικού, οικογενειάρχη και ιδιοκτήτη άνδρα που θεωρήθηκε η πρωταρχική, καθαρή εκδοχή του πολίτη και που ως ιδεώδες ρύθμιζε όλες τις υπόλοιπες κοινωνικές σχέσεις. Οι γυναίκες όφειλαν να θυσιάσουν κάτι από τη δομή του εαυτού τους, αφού η ιδιότητα του πολίτη ανήκει σε αυτές υπό προϋποθέσεις. Μια βασική προϋπόθεση είναι η μητρότητα, δηλαδή όχι μονό η αναπαραγωγή και η φροντίδα του εργατικού δυναμικού αλλά και των μελλοντικών υπερασπιστών της πατρίδας. Οι γυναίκες οφείλουν να είναι μητέρες του έθνους, η αναπαραγωγική τους λειτουργία είναι η κοινωνική τους σημασία. Γίνεται λοιπόν κατανοητό πως η μιλιταριστική λογική, αντιμετωπίζοντας στερεοτυπικά τον άνδρα και την γυναίκα, γεννά μαύρες τρύπες και αντίστοιχες ζοφερές συμπεριφορές προς άτομα τα οποία δεν καλουπώνονται στους προδιαγεγραμμένους ρόλους του βιολογικού και κοινωνικού φύλου. Όπως τα έθνη χωρίζουν τους ανθρώπους, έτσι κάνουν και τα φύλα.

Η ιεραρχία από πάνω προς τα κάτω που παράγεται στον στρατό, βρίσκει άμεση εφαρμογή και στην οικογένεια όπου οι γυναίκες και τα παιδιά πολλές φορές είναι υποτελείς και εξαρτώμενοι από τους άντρες εξουσιαστές. Γεύονται με αυτόν τον τρόπο λοιπόν τα αποτελέσματα της πατριαρχίας και της επιβολής που με τόσο κόπο προσπάθησε να μάθει στους άντρες «εκπαιδευόμενους» ο στρατός.

Οι γυναίκες ως λάφυρα πολέμου

Οι βιασμοί σε εμπόλεμες περιόδους μπορούν να διαπραχτούν και έχουν διαπραχτεί από οργανωμένους στρατούς, από παραστρατιωτικές και φασιστικές ομάδες και από διαφόρους φονταμενταλιστές. Η σεξουαλική βία και οι βιασμοί κατά των κοριτσιών και των γυναικών έχουν εξελιχτεί σε συστηματικό όπλο πολέμου και καταστολής. Σε αυτά τα φαινόμενα σεξουαλικής βίας, η έμφυλη καταπίεση συνδυάζεται με τον μιλιταρισμό και τα άκρως πατριαρχικά δομημένα στρατιωτικά σώματα. Είναι κοινή παραδοχή άλλωστε ότι η δολοφονική μηχανή του κράτους, ο στρατός, όπως και οι ίδιοι οι πόλεμοι έχουν φύλο και αυτό είναι το αντρικό. Φυσικά αυτό δεν σημαίνει ότι οι γυναίκες είναι θεατές σε όλα αυτά, αλλά το ακριβώς αντίθετο: οι γυναίκες στην πλειοψηφία των περιπτώσεων είναι τα θύματα[1]. Ο βιασμός γυναικών κατά τη διάρκεια του πολέμου πρέπει να ιδωθεί κάτω από αυτό το πρίσμα: είναι η πατριαρχική οργάνωση της εθνικής φαντασίωσης που τίθεται σε λειτουργία. Όσο πιο κατάφωρα πατριαρχικές είναι οι εθνικές αφηγήσεις, τόσο πιο χρήσιμο είναι το όπλο του βιασμού για τους επιτιθέμενους και τόσο πιο εξοντωτικό για τους στόχους του.

Οι βιασμοί σαν μέσο πολέμου μπορούν να έχουν διαφορετικές αφετηρίες. Σε πολλές περιπτώσεις μπορεί να ήταν αποτέλεσμα των ρητών εντολών ανώτερων αξιωματούχων, απλώς πρωτοβουλίες των ίδιων των στρατιωτών ή και τα δύο συνδυασμένα. Το σίγουρο είναι ότι οι βιασμοί αυτοί μετρούνται ως μια συνιστώσα πολεμικής νίκης ή ήττας, αλλά δεν μπορούν να εξαντληθούν σε αυτούς τους προσδιορισμούς. Σε κάθε περίπτωση όμως, αυτό που δίνει νόημα-σημασία σε αυτούς τους βιασμούς είναι ένα κοινό φαντασιακό: αυτό της εθνοκάθαρσης ή αλλιώς της «γενοκτονίας δια της αναπαραγωγής» ή γενικότερα της καταστροφής των δεσμών της αντίπαλης κοινωνίας. Δηλαδή της καταστροφής πρώτα και κύρια των φαντασιακών σημασιών αυτής της κοινωνίας που κάνουν τα υποκείμενα της να υπάρχουν. Στον πόλεμο της βοσνίας-ερζεγοβίνης, για παράδειγμα, που οι γυναίκες έπεσαν θύματα μαζικών βιασμών και βασανιστηρίων, αιχμαλωτίσεων και αναγκαστικής εκπόρνευσης από τους σέρβους στρατιώτες και παραστρατιωτικούς, βλέπουμε ξεκάθαρα μπροστά μας την επιδίωξη της εθνοκάθαρσης. Αυτή η επιδίωξη ήταν φυσικά μια ρητή εντολή των αξιωματούχων, αλλά χωρίς την ενεργή συμμετοχή των στρατιωτών δεν θα είχε κανένα αποτέλεσμα, ούτε θα είχε προσλάβει τις τερατώδεις διαστάσεις που προσέλαβε.

Ο εξευτελισμός και ο βιασμός της γυναίκας του «εχθρού» στην εμπόλεμη συνθήκη αποκτά τη σημασία του εξευτελισμού και του βιασμού συνολικά του αντίπαλου έθνους. Εδώ φυσικά μπλέκονται και οι σημασίες που έχουν αποδοθεί στην γυναίκα και γενικότερα στην θηλυκότητα από την εθνικιστική κοινωνικοποίηση. Αυτές οι σημασίες είναι από τη μία ο χαρακτηρισμός της ως μήτρας του έθνους, δηλαδή ως αυτής που είναι υπεύθυνη για την διαιώνιση του έθνους (της γέννησης δηλαδή εθνικιστών και, γιατί όχι, πρόθυμων στρατιωτών) και από την άλλη ως αυτής που πρέπει να παραμείνει αγνή, τίμια και προσηλωμένη στην οικογένεια, τον πυρήνα δηλαδή του έθνους. Όλα αυτά θεωρούνται απαραβίαστα και αυτονόητα από κάθε εθνικισμό (και εθνικιστή). Οπότε οι στρατιώτες για να «προστατέψουν» τις δικές τους γυναίκες και οικογένειες, βιάζουν τις γυναίκες και διαλύουν τις οικογένειες των άλλων. Η γυναίκα παίζει έτσι έναν ρόλο σημαντικό ως μεταφορά: για παράδειγμα ως «μητέρα πατρίδα» ή «πατρίδα – μήτρα του έθνους» όπως προείπαμε. Η γυναίκες αποτελούν, λοιπόν, κάτι για το οποίο ο φαντάρος μαθαίνει να πολεμά (π.χ. «πολεμάμε για τις γυναίκες και τα παιδιά μας»), ένα αντικείμενο που υπάρχει για να προστατεύεται (όπως και η υπόλοιπη ιδιοκτησία του άντρα). Από την άλλη, οι γυναίκες είναι αυτές που δέχονται τις πιο άγριες επιθέσεις από τα στρατεύματα, όντας όμως, το μεγαλύτερο κομμάτι του άμαχου πληθυσμού και αμέτοχες στις πολεμικές αποφάσεις και σχεδιασμούς.

Οι βιασμοί στους πολέμους δεν είναι εξαιρέσεις αλλά ο γενικός κανόνας που πατάει στο εθνικιστικό μίσος και την αντρική υπεροχή, στοιχεία που βρίσκονται στην βάση της ιδεολογίας του στρατού και του πολέμου. Έτσι η αντιμιλιταριστική μας στάση, στηρίζεται στην καθολική άρνηση αυτών των στοιχείων, πάντα εναντίον του «δικού μας» κράτους και εθνικισμού αλλά και των αντρικών προνομίων και στερεοτύπων!

1. Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία βιασμοί για πολεμικούς σκοπούς έγιναν σε όλους τους γνωστούς πολέμους των τελευταίων ετών: στην πρώην Γιουγκοσλαβία, την Καμπότζη, τη Σρι Λάνκα, το Μπαγκλαντές, τη Λιβερία, το Περού, τη Σομαλία, τη Μοζαμβίκη, το Σουδάν και την Ουγκάντα. Τα παραδείγματα που αναφέρονται σε ένα σχέδιο έκθεσης της «Επιτροπής για τα Δικαιώματα της Γυναίκας και τις Ίσες Ευκαιρίες» του ευρωπαϊκού κοινοβουλίου, είναι αυτά του Βερολίνου το1945, με την είσοδο των Συμμαχικών δυνάμεων όπου οι βιασμοί ανήλθαν σε 110-800.000, σε 20-50.000 στην πρώην Γιουγκοσλαβία κατά τη διάρκεια του εμφύλιου πολέμου τη δεκαετία του1990, και σε 250-500.000 στη Ρουάντα το 1994. Και όλα αυτά δεν είναι φυσικά παρά εκτιμήσεις και μάλιστα «επίσημες» που ως συνήθως, στην πραγματικότητα δεν καταφέρνουν να αξιολογήσουν το μέγεθος του «κακού». Φυσικά οι βιασμοί υπήρξαν και ένα από τα ποιο ισχυρά και διαχρονικά όπλα του ελληνικού κράτους και εθνικισμού.

...μπήκαμε μέσα στο Κιοπρού Χισάρ

«Το μεσημέρι μπήκαμε μέσα στο Κιοπρού Χισάρ. Οι Τούρκοι φύγανε […] Η βροχή είχε τώρα σταματήσει. Θαρρείς πως περίμενε να σταματήσει το κακό, για να σταματήσει κι εκείνη. Μέσα στη λασπωμένη τουρκόπολη, γύριζαν μπουλούκια από αρματωμένους φαντάρους. Σπάγανε τις πόρτες και μπαίνανε μέσα στα σπίτια, στα μαγαζιά. Όλη την ώρα άκουγες ξεφωνητά, γυναικείες φωνές, κλάματα, θρήνο.

Που και που έπεφτε και καμιά τουφεκιά.

Είδα μια ανοιχτή πόρτα και μπήκα. Λίγο μέσα απ' το κατώφλι, φράζοντας το δρόμο, ήταν ξαπλωμένος ένας γέρος Τούρκος. Απ' τα ρουθούνια του κι από τα στήθια του έτρεχε αίμα. Μέσα γινότανε μεγάλη φασαρία. Δρασκέλισα το σκοτωμένο Τούρκο και ζύγωσα.

Καμιά δεκαριά φαντάροι, αναμαλλιασμένοι, βρώμικοι, γεμάτοι λάσπες, ματωμένοι κυλιόντουσαν χάμω, χτυπιόντουσαν αναμεταξύ τους, γελούσαν δυνατά, μπήγανε ξεφωνητά ηδονής και λύσσας. Και στη μέση και από κάτω τους μια νεαρή Τουρκάλα, με σηκωμένα τα ρούχα, μισόγυμνη, ξεμαλλιασμένη, τσίριζε, έκλαιγε, παρακαλούσε, βογγούσε. Μόλις μπήκα, κάποιος τους γύρισε και με κοίταξε και φώναξε:

- Έλα ρε Τάσο, έλα να πάρεις μεζέ!

Δεν ξέρω γιατί το είπε τούρκικα και ακόμα δεν ξέρω γιατί κι εγώ απάντησα τούρκικα

- Ντροπή ρε παιδιά, ντροπή!

Η Τουρκάλα σαν άκουσε την κουβέντα κατάφερε να ξεφύγει από τα χέρια τους και ρίχτηκε πάνω μου, αγκαλιάζοντας τα πόδια μου, φωνάζοντας με ανατριχιαστική, κομμένη φωνή γεμάτη παρακάλιο:

- Κουλτάρ μπενί ντιλ καρντασί, κουλτάρ! (Σώσε με αδερφέ, σώσε με!)

Οι άλλοι χαχάνιζαν και την τραβούσανε.

Παρακάλεσα, θύμωσα, έβρισα, θέλησα να τους φέρω στο φιλότιμο:

- Ντροπή ρε παιδιά! Μια γυναίκα! Ντροπή! Πόλεμο έχουμε.

Μα τίποτα. Ένας μάλιστα τράβηξε την ξιφολόγχη του σα μεθυσμένος, με τα μάτια θαμποκόκκινα, γυαλένια:

- Α σιχτίρ, "κύριος"! Να μη σου γ… καμιά Παναγία!

Έφυγα ξαναδρασκελώντας και πάλι το σκοτωμένο Τούρκο, ενώ από πίσω μου ξαναφούντωναν οι βλαστήμιες, οι βαριές σα μεθυσμένες αντρικές φωνές, τα ξεφωνητά της γυναίκας. Όξω, μέσα στο σκοτάδι της νύχτας, οι δρόμοι και τα σπίτια φωτιζόντουσαν από τις κόκκινες, κολασμένες αναλαμπές των σπιτιών που λαμπαδιάζανε.

Και σαν γυρίσαμε πίσω την αυγή, τα χίλια σπίτια του Κιοπρού Χισάρ ήταν ένας θαμπός κόκκινος καπνός, που από μέσα του ακουγόντουσαν ως πέρα μακρυά ένα γύρο τα ουρλιάσματα των σκυλιών και των γυναικών τα ξεφωνητά. Ο πόλεμος είχε περάσει από πάνω»

Α. Δημητρίου, έφεδρος υπαξιωματικός στον επεκτατικό πόλεμο του ελληνικού κράτους στην Μ. Ασία. Η κατάληψη του Κιοπρού Χισάρ έγινε στις 25 Δεκεμβρίου 1920. Παρατίθεται από τον Τάσο Κωστόπουλο στο βιβλίο του «Πόλεμος και εθνοκάθαρση - Η ξεχασμένη πλευρά μιας δεκαετούς εθνικής εξόρμησης 1912-1922», εκδόσεις Βιβλιόραμα.

Η ελληνική αριστερά έχει πάψει από καιρό να θεωρείται επαναστατική και να πράττει προς αυτήν την κατεύθυνση. Πλην ελαχίστων εξαιρέσεων -με πολύ μικρό αντίκτυπο όμως- το πολιτικό φάσμα που απλώνεται από το ΚΚΕ και πέρα, έχει απεμπολήσει το διεθνιστικό του παρελθόν, αντικαθιστώντας το με μια πατριωτική ρητορεία και πρακτική. Οι ελληνικές σημαίες δίπλα από τις κόκκινες, το πατριωτικό καθήκον που πρέπει να συνδυάζεται με το ταξικό, οι δημόσιες τοποθετήσεις για τα ζητήματα της εξωτερικής πολιτικής των ελληνικών αφεντικών, η καταγγελία της στάσης αντίπαλων κομμάτων ως εθνοπροδοτική, η αποδοχή και προώθηση της διαταξικής έννοιας του λαού, ο διαγωνισμός με τους δεξιούς για το ποιος υπήρξε καλύτερος πατριώτης στην κατοχή ή στη χούντα, ο αποπροσανατολισμός από τον ταξικό πόλεμο που μαίνεται εδώ στον αγώνα ενάντια σε ΗΠΑ-ΕΕ-ΔΝΤ που βρίσκονται χιλιάδες χιλιόμετρα μακρυά, είναι μερικά από τα δείγματα μιας αριστεράς απόλυτα ενταγμένης στο αστικό σύστημα κυριαρχίας.

Θα μπορούσε κάποιος να αναζητήσει τα αίτια αυτής της μετατροπής στην ήττα της αριστεράς στον εμφύλιο, στη γραμμή της 3ης διεθνούς για τα λαϊκά μέτωπα, στην επιθυμία της αριστεράς να αποτινάξει από πάνω της τη ρετσινιά του προδότη σε σχέση με το μακεδονικό ζήτημα ή ακόμα και στην επιθυμία της να ξαναμπεί στο πολιτικό παιχνίδι με όρους νομιμότητας μετά τη χούντα. Όποιες και αν είναι οι αιτίες –που σίγουρα αποτελούν μεγάλο θέμα για να καταπιαστεί αυτή η έκδοση- η ουσία είναι πως η ελληνική αριστερά έχει τόση σχέση με τον αντισυστημικό-αντικαπιταλιστικό διεθνισμό όση και το ΠΑΣΟΚ με το σοσιαλισμό… Στο αλφαβητάρι της ΚΝΕ για τη θητεία διαβάζουμε: «Είσαι στρατιώτης, φοράς το εθνόσημο…»[1]. Δε νομίζετε ότι η επίκληση στο εθνόσημο θα ταίριαζε καλύτερα σε ένα φασιστικό έντυπο παρά σε μια οργάνωση που προσκαλεί τους προλεταρίους όλης της γης να ενωθούν;

Κατ' επέκταση η στάση της αριστεράς, για ζητήματα που πραγματευόμαστε εδώ, τροποποιήθηκε για να χωράει στο νέο της προφίλ. Ο στρατός, ο μιλιταρισμός και η θητεία δε θα γινόταν, έκτοτε, αντικείμενο κριτικής πάνω σε μια επαναστατική-διεθνιστική βάση. Βέβαια, ένας γνώστης της ιστορίας θα περίμενε από την αριστερά να είναι πιο ριζοσπαστική στο θέμα του στρατού, εξαιτίας της αρνητικής εμπειρίας που την φόρτωσαν οι χειρισμοί της, λίγο πριν τον εμφύλιο. Αναφερόμαστε φυσικά στο ολέθριο σφάλμα της αριστεράς να δίνει «γραμμή» στους νεολαίους της, να καταταγούν στον εθνικό στρατό αμέσως μετά την κατοχή, ως δείγμα δέσμευσης προς την εθνική ενότητα που προέβλεπε η συνθήκη της Βάρκιζας. Αυτή η απαράδεκτη λογική του «να ελέγχουμε το στράτευμα από μέσα, μην και καταφέρουν οι αντιδραστικοί να κυριαρχήσουν», είχε ως αποτέλεσμα να οδηγηθούν χιλιάδες νεολαίοι από το στρατόπεδο κατευθείαν στα ξερονήσια και τα μπουντρούμια, στερώντας έτσι πολύτιμο έμψυχο δυναμικό από τον ΔΣΕ.

Η εναντίωση της αριστεράς -για να το πούμε χοντρικά- στην έννοια του αστικού κράτους και των υφιστάμενων ταξικών σχέσεων παραγωγής, εκφράζεται μόνο μέσα από την αλλαγή συσχετισμών που θα επιφέρουν νίκη στην εκλογική διαδικασία. Ως την μέρα λοιπόν που θα… εκλεγεί η επανάσταση, κάθε φορέας και θεσμός του αστικού κράτους οφείλει να κριτικάρεται στη βάση του εκδημοκρατισμού του. Με αυτήν την έννοια οι υποχρεώσεις και τα δικαιώματα που απορρέουν από την αστική δημοκρατία δεν πρέπει να αμφισβητούνται στη βάση τους -φυσικά για ανατροπή δεν ακούγεται κουβέντα- αλλά αντιθέτως να γίνεται αγώνας για την ακέραια εφαρμογή τους. Δίνει λοιπόν την αίσθηση η αριστερά ότι λειτουργεί ως ο θεματοφύλακας της δημοκρατικότητας του αστικού κράτους. Αυτή η αντίληψη οδηγεί σε συμπεράσματα τα οποία είναι αποπροσανατολιστικά από τον ταξικό αγώνα και που σε καμία των περιπτώσεων δεν αναδεικνύει τη βασική αποστολή του στρατού, δηλαδή την προστασία των συμφερόντων αφεντικών και κράτους, τόσο εντός, όσο και εκτός συνόρων. Η ΚΝΕ μας διαφωτίζει επ'αυτού: «Μην ξεχνάς ότι υποχρέωση-αποστολή των Ενόπλων Δυνάμεων είναι να υπερασπίζονται τα σύνορα της χώρας σε στεριά, αέρα και θάλασσα, την Εθνική Ανεξαρτησία, τις δημοκρατικές ελευθερίες του λαού και την ειρήνη»[2]. Θα μπορούσαν να τεθούν πολλά ζητήματα για το τι είναι πατρίδα, τι είναι σύνορο, τι θα πει εθνική ανεξαρτησία, όμως εμείς θα κάνουμε μια πιο χαζή ερώτηση: πως γίνεται ένας ανελεύθερος, αυταρχικός και βάναυσος μηχανισμός να τεθεί φύλακας των δημοκρατικών ελευθεριών; Κάπως οξύμωρο δεν νομίζετε;

Υπό αυτό το πρίσμα γίνεται αντιληπτό το γιατί ο φαντάρος θεωρείται πολίτης με στολή (θέση που εκτός από το ΚΚΕ την υιοθετεί ο ΣΥΝ, το δίκτυο ελευθέρων φαντάρων Σπάρτακος, το ΝΑΡ και άλλα κομμάτια της εξωκοινοβουλευτικής αριστεράς) και πως η μέγιστη παρέμβαση του, θα πρέπει να αφορά σε ζητήματα που υπερβαίνουν τη δημοκρατικότητα και ξωκύλουν προς την αντίδραση. Το να θεωρείται νίκη ενάντια στο μιλιταρισμό, η ανάγνωση εφημερίδας στο στρατόπεδο ή η καλυτέρευση του φαγητού προσφέρει άλλοθι αγωνιστικότητας. Ταυτόχρονα η καταγγελιολογία προς το ΝΑΤΟ -ως τη μοναδική αιτία για τα μακελειά του πλανήτη- βγάζει από το κάδρο του αγώνα τις ευθύνες της ντόπιας στρατοκρατίας και των συμφερόντων της. Λες και αν δεν υπήρχε ΝΑΤΟ,

1. Αλφαβητάρι της ΚΝΕ για τη θητεία, Κεφάλαιο: Βρισιές - Προσβολές

2. Αλφαβητάρι της ΚΝΕ για τη θητεία, Εισαγωγή

ο αντιμιλιταριστικός αγώνας θα έπρεπε να πάψει. Από την άλλη υπάρχει μια υπόρρητη στάση ότι η μιλιταριστική μηχανή μπορεί να έχει και θετικές πλευρές, σε περίπτωση βέβαια που βρεθεί κάτω από… κόκκινους μηχανοδηγούς. Έτσι υποδεικνύουν στη νεολαία ως επαναστατικό πεδίο δράσης, την πάλη «για θητεία με σύγχρονη ουσιαστική στρατιωτική εκπαίδευση και ειδίκευση, η οποία να μην είναι χαμένος χρόνος από τη ζωή της [ενν. νεολαίας]»[1]. Σε καμία των περιπτώσεων δε μπορούν αυτά να είναι δείγματα μιας μαχητικής στάσης που θέλει να ξεμπερδέψει με τον φονικότερο θεσμό της ανθρώπινης ιστορίας.

Στην προσπάθεια των οργανώσεων της αριστεράς να ισορροπήσουν ανάμεσα στον κόσμο της αστικής νομιμότητας και του επαναστατικού τους φαντασιακού, γεννιούνται θέσεις που προκαλούν απορία, θυμηδία, αλλά και οργή. Από τη μια μας προτρέπουν σε συλλογικές διεκδικήσεις μέσα στο στρατό και μετά μας ενημερώνουν ότι θα πρέπει να παραπονούμαστε ατομικά, ώστε να μην κατηγορηθούμε για στάση[2]. Από τη μια, αποδέχονται πως ο στρατός είναι μια μηχανή παραγωγής πειθαρχημένων και από την άλλη μας προτρέπουν στη συνειδητή πειθαρχία[3]. Από τη μια, διαρρηγνύουν τα ιμάτια τους για τη στράτευση στα 18, αλλά δε μας εξηγούν γιατί δεν έχουν πρόβλημα με τη στράτευση στα 22, στα 28, στα 38. Από τη μια μας λένε ότι αγωνίζονται «για έναν κόσμο χωρίς στρατούς»[4], ή για το «μπλοκάρισμα της μηχανής του πολέμου»[5] και από την άλλη, δε μας ξεκαθαρίζουν το εάν θα πρέπει να αρνούμαστε την κατάταξη. Μας λένε ότι ο φαντάρος «δίνει μάχη ενάντια σε πόλεμο, εκμετάλλευση, καταστολή»[6], ή ότι πρέπει να μαχόμαστε μέσα και έξω από το στρατό, αλλά εν τέλει αυτοί που μείναμε εκτός στρατού, μείναμε απελπιστικά ξεκρέμαστοι από όλους αυτούς που πήγανε μέσα. Από τη μια μας λένε ότι ο στρατός αναπαράγει όλη τη σαπίλα αυτού του συστήματος και από την άλλη μας καλούν να τονώσουμε «το συναδελφικό κλίμα που απομονώνει και δείχνει με τεντωμένο το δάκτυλο το λουφαδόρο»[7], γινόμενοι ρουφιάνοι προς άτομα -μιλάμε φυσικά για τους μη βυσματούχους- των οποίων η στάση σαμποτάρει συνειδητά ή ασυνείδητα την ομαλή λειτουργία των στρατοπέδων. Μας κλείνουν το μάτι πονηρά, προτρέποντας μας να καταταγούμε για να μάθουμε τα όπλα, τα οποία λέει θα χρειαστούν στην επανάσταση[8]. Η φαντασίωση της «μεγάλης μέρας», διαποτισμένη με τα πανταχού παρόντα φετίχ του όπλου και της βίας, δικαιολογεί τον παραλογισμό της θητείας και τον αντιδραστικό της ρόλο. Ενώ συγχρόνως αποκρύπτεται ότι όποτε στην ιστορία χρειάστηκε να σηκώσουν οι «από κάτω» τα όπλα, βρήκαν τον τρόπο κι ας μην είχαν πάει φαντάροι. Από την άλλη, θεωρούμε ανεδαφικό και αφελές να πιστεύει κανείς πως το σημαντικότερο όπλο, που οι αφεντάδες έφτιαξαν για να προστατεύσουν τη λεηλασία τους, έχει -ειδικά μετά από τόσα χρόνια βελτιώσεων και τελειοποίησης- τέτοια λειτουργικά κενά που θα επέτρεπε να το πάρουμε εμείς στα χέρια μας και να το χρησιμοποιήσουμε ενάντια στους δημιουργούς του…

Σε καμία περίπτωση δεν απαξιώνουμε τους έντιμους ανθρώπους που για λόγους που ξεπερνούσαν τις δυνάμεις τους, αναγκάστηκαν να καταταγούνε και κρατάνε μια αξιοπρεπή στάση μέσα στα στρατόπεδα. Άλλωστε, είμαστε από αυτούς που θεωρούμε κάθε αγώνα, μικρό ή μεγάλο, που αποσκοπεί στη βελτίωση των συνθηκών οποιασδήποτε «καθημερινότητας» (με συνείδηση του συλλογικού του περιεχομένου βέβαια, δεν αναφερόμαστε προφανώς στις απόπειρες ατομικής ανέλιξης ή καβάτζας) όχι απλώς θεμιτό, αλλά αναγκαίο. Όμως, έχει αποδειχτεί πολλάκις πως κάποια πράγματα δεν αλλάζουν από μέσα και θα τολμήσουμε να διατυπώσουμε έναν παραλληλισμό: όπως οι σύγχρονες θεαματικές κοινωνικές σχέσεις δεν αλλάζουν με τη συμμετοχή μας στο big brother, έτσι και ο μιλιταρισμός δεν πολεμιέται με τη συμμετοχή μας στο στρατό αλλά με αγώνα έξω από και ενάντια σε αυτόν. Θεωρούμε κοντόφθαλμη τη λογική που αντιμετωπίζει το στρατό σαν κάτι εξωτερικό προς την κοινωνία και το άτομο, ένα διάλλειμα, ευχάριστο ή δυσάρεστο (για κάποιους που αναφέρθηκαν παραπάνω, ίσως και «χρήσιμο»), που «περνάει και δεν ακουμπάει» το άτομο, αλλά και ελλιπή την ανάλυση που δεν αντιλαμβάνεται την σημασία του θεσμού στην αναπαραγωγή και διάχυση της κυρίαρχης ιδεολογίας στην κοινωνία και στη διαιώνιση των υφιστάμενων κοινωνικών σχέσεων. Επίσης πιστεύουμε πως ακόμα και αν οι προθέσεις -για επαναστατική αλλαγή του θεσμού από τα μέσα- είναι αγνές, καταλήγουνε πάντοτε να θεσμοποιούνται και όχι το αντίθετο.

1. Ανακοίνωση του γραφείου τύπου της ΚΣ της ΚΝΕ, με αφορμή της δηλώσεις Μεϊμαράκη για υποχρωτική στράτευση στα 18, 30/04/2008
2. Αλφαβητάρι της ΚΝΕ για τη θητεία, Κεφάλαιο: Αναφορά
3. Αλφαβητάρι της ΚΝΕ για τη θητεία, Κεφάλαιο: Όρκος
4. Κείμενα θέσεων 5ου συνεδρίου Νεολαίας Συνασπισμού
5. «Ο στρατός προετοιμάζει τον πόλεμο», Νίκος Χαραλαμπόπουλος, Επιτροπή Αλληλεγγύης Στρατευμένων
6. «Ο στρατός προετοιμάζει τον πόλεμο», Νίκος Χαραλαμπόπουλος, Επιτροπή Αλληλεγγύης Στρατευμένων
7. Αλφαβητάρι της ΚΝΕ για τη θητεία, Κεφάλαιο: Λούφα
8. Δυστυχώς, τέτοιοι ισχυρισμοί διατυπώνονται και από κομμάτια του αναρχικού – αντιεξουσιαστικού χώρου.

Να γίνει ο στρατός μισθοφορικός;

Ένα κλασσικό πια ερώτημα το οποίο απευθύνεται σε όσους επιλέγουν να αρνηθούν δημόσια το στρατό και προέρχεται κυρίως από το χώρο της αριστεράς είναι το εξής: «μα άμα δεν πάει κανένας στο στρατό θα γίνει μισθοφορικός, αυτό θέλετε»;

Για να ξεκαθαρίζουμε τη θέση μας λοιπόν, επιλέγουμε την δημόσια άρνηση στράτευσης όχι σαν προσωπική καβάτζα ή γιατί δε θα μπορούσαμε να αποφύγουμε αλλιώς τη θητεία. Η επιλογή μας να μην πάμε στρατό, φωνάζοντάς το, είναι η έμπρακτη εναντίωσή μας σ' αυτό το μηχανισμό, σε κάθε μορφή του. Το να καταργηθεί η υποχρεωτική στράτευση και μάλιστα με την άρνηση όσων καλούνται ετσιθελικά να στελεχώσουν αυτό το καταστροφικό έκτρωμα, είναι αναμφισβήτητα μια νίκη απέναντι σ' ένα θεσμό στρατηγικής σημασίας για το κράτος και μας φέρνει σίγουρα σε καλύτερη θέση απέναντί του. Ανήκουμε άλλωστε σ' αυτή τη μπάντα των ανθρώπων που δε σταμάτησε ποτέ να εχθρεύεται κι έναν άλλο κρατικό μηχανισμό καταστολής, κι ας μην υπήρξε ποτέ υποχρεωτική η θητεία σ' αυτόν, που είναι η αστυνομία. Θα μπορούσαμε λοιπόν κι εμείς να αντιστρέψουμε το ερώτημα και να πούμε: «θα θέλατε μήπως να είναι υποχρεωτική και η επάνδρωση της αστυνομίας»; Παρ' όλα αυτά, δε θα προσπαθήσουμε με ρητορικά τεχνάσματα να αποφύγουμε αυτόν τον ισχυρισμό, γιατί στην πραγματικότητα εκφράζεται από τα χείλη της πατριωτικής αριστεράς, με σκοπό να παραπλανήσει αλλά και να αποπροσανατολίσει τον αγώνα ενάντια στο στρατό και τα ιδεολογικά του εργαλεία.

Επιχείρημα λοιπόν του μεγαλύτερου μέρους της αριστεράς -που είναι υπέρ της θητείας στο στρατό- είναι η πολιτική παρέμβαση μέσα στις τάξεις του στρατού, στοχεύοντας στο να γίνει λαϊκός, ενώ μάλιστα καταδικάζει την άρνηση στράτευσης σαν προσωπική καβάτζα. Ας μας απαντήσουν λοιπόν, τι έκαναν οι οργανωμένες συνιστώσες τους τόσα χρόνια εντός του στρατού, για ιμπεριαλισμούς, νατοϊκές βάσεις, επιστρατεύσεις και επιτάξεις; Τι αρνήθηκαν να κάνουν και ποιο κλίμα δημιούργησαν -και το τονίζουμε- μέσα στα στρατόπεδα για ζητήματα πρώτης γραμμής; Στην πραγματικότητα, η σημαντικότερη διαφορά μας με την αριστερά πάνω στο ζήτημα, είναι ότι εμείς αρνούμαστε το στρατό σαν αυτό που είναι, δηλαδή ως ιστορικό κατασκεύασμα που δημιουργήθηκε για να υπερασπίζεται με τον πλέον βάρβαρο τρόπο τα συμφέροντα της εκάστοτε εξουσίας, είτε απέναντι σε άλλες εκτός της επικράτειάς της για την περαιτέρω επέκταση των συμφερόντων της, είτε απέναντι σε όσους την εχθρεύονταν εσωτερικά. Μάλιστα δεν ξεχνάμε ότι στην ιστορία της ελλάδας, οι χούντες και οι πόλεμοι έγιναν από τον τακτικό στρατό. Η αριστερά όμως, δε θα μπορούσε να έρθει σε ρήξη με έναν από τους top μηχανισμούς εδραίωσης και της δικής της φαντασίωσης, της δικής της κρατικής εξουσίας.

Θα θέλαμε όμως με την ευκαιρία να δούμε από κριτική σκοπιά την όλο και αυξανόμενη τάση της στρατιωτικής μηχανής που οδεύει προς τον επαγγελματισμό. Παρ' όλο που -είτε τακτικός είτε μισθοφορικός- ο στρατός είναι στρατός, οφείλουμε, αν θέλουμε να γίνουμε πιο απειλητικοί, να εξετάσουμε τις ιδιαίτερες συνθήκες όπου αυτός ο μετασχηματισμός επιτελείται, καθώς και τις προβληματικές τις οποίες συναντάει. Αφήνοντας λοιπόν στην άκρη το γεγονός ότι η ύπαρξη μισθοφορικών στρατών δεν είναι -όχι απλά- τωρινό φαινόμενο, αλλά είναι κάτι το οποίο υπάρχει μάλιστα και προκαπιταλιστικά, θα προσπαθήσουμε να πάρουμε τα πράγματα από την αρχή της σύγχρονης ανάγκης για δημιουργία μισθοφορικών στρατών.

Η ανάγκη αυτή ξεκινάει για τα αφεντικά κάπου στη δεκαετία του '70 σαν απάντηση στη μαζικότατη άρνηση που εκδηλώθηκε στις Η.Π.Α. κατά τη διάρκεια του πολέμου του βιετνάμ, όπου είχε σαν αποτέλεσμα την άρνηση της κατάταξης στον τακτικό -μέχρι τότε- στρατό της χώρας. Έτσι κατά τις δεκαετίες '70 και '80 σε όλα τα ανεπτυγμένα καπιταλιστικά κράτη της εποχής, αναπτύχθηκαν αλλού περισσότερο και αλλού λιγότερο αντιμιλιταριστικά κινήματα ευρείας κλίμακας, τα οποία έθεσαν υπό αμφισβήτηση την υποχρέωση στη θητεία. Αυτή λοιπόν η κρίση που δημιουργήθηκε από τη θεωρητική και πρακτική προσέγγιση αυτών των κινημάτων ενάντια στο στρατιωτικό θεσμό, έκανε τα αφεντικά να πιστέψουν ότι δεν μπορούν να εμπιστευτούν τόσο σημαντικούς για τα συμφέροντά τους πολέμους, στους παλιού τύπου κληρωτούς στρατούς. Έτσι λοιπόν και το ελληνικό κράτος, από τα μέσα της δεκαετίας του '90 συμβαδίζοντας και με τα υπόλοιπα καπιταλιστικά κράτη, αρχίζει σταδιακά να μετατρέπει τον κληρωτό στρατό σε μισθοφορικό, αφού ένεκα και της ιστορικής συγκυρίας -νέοι ενδοκαπιταλιστικοί ανταγωνισμοί αναπτύσσονται στα βαλκάνια με τα συμφέροντα του ελληνικού κεφαλαίου να παίζουν σε άλλο επίπεδο- ο «ξεπερασμένος» κληρωτός στρατός φαντάζει ανίκανος να αντεπεξέλθει στις νέες συνθήκες. Αν τώρα, μέσα σε όλα αυτά προσθέσουμε και την εκχώρηση στρατιωτικών δραστηριοτήτων και λειτουργιών σε ιδιωτικούς φορείς, συμπεραίνουμε ότι για χάρη της ευελιξίας και του επαγγελματισμού που θέλουν να επιτύχουν στις τάξεις του στρατού, δε θα διστάσουν να παραχωρήσουν μέρος του κρατικού μονοπωλίου της βίας (με ιδιαίτερους όρους βέβαια), κάτι που σε άλλες εποχές θα φαινόταν απίστευτο. Παρ' όλα αυτά, και εδώ είναι που αρχίζουν τα δύσκολα, είναι γεγονός ότι αν η αναδιάρθρωση του στρατού δε συνοδευόταν και από την αντίστοιχη

ιδεολογία, τα αμιγώς επαγγελματικά σώματα θα διαχωριζόταν πλήρως από την κοινωνία και αυτό θα ήταν ιδιαίτερα προβληματικό. Πράγματι, η δημιουργία μισθοφόρων -ως κρατικό μέτρο αντιμετώπισης της άρνησης της κατάταξης των νέων στο στρατό- δημιούργησε τέτοια προβλήματα. Τα αποτελέσματα της επιλογής αυτής φαίνονται όχι τόσο στην ελλάδα, όσο σε χώρες όπου η μετατροπή του κληρωτού στρατού σε μισθοφορικό έχει γίνει σε μεγαλύτερη κλίμακα (κατάργηση υποχρεωτικής θητείας). Στην αγγλία για παράδειγμα, τα τελευταία χρόνια τα αφεντικά έχουν θορυβηθεί σε τέτοιο βαθμό από την απομάκρυνση της κοινωνίας από τα στρατιωτικά ιδεώδη, ώστε να προχωρήσουν στην αντιμετώπιση τους, ξεθάβοντας «παλιές καλές» ιδέες. Στη γκάμα αυτών των ιδεών ανήκουν διάφορες κατά τόπους εθνοπανήγυρεις, στρατιωτικές παρελάσεις, παρότρυνση καραβανάδων να κυκλοφορούν με τις στολές τους κ.α. Αλλά και στην ελλάδα ο Βαγγέλης Μεϊμαράκης, ως υπουργός εθνικής άμυνας είχε δηλώσει σε τηλεοπτική εκπομπή ότι, ουσιαστικά οι λόγοι που ο ελληνικός στρατός δεν γίνεται πλήρως μισθοφορικός είναι καθαρά κοινωνικοί και ιδεολογικοί, «…για να μάθουν οι νέοι την προσφορά στην πατρίδα».

Γιατί η εναντίωση μας στο στρατό δεν σταματάει στη μη κατάταξη μας;

Από κει και πέρα όμως, δεν ξεχνάμε ότι ο στρατός ήταν ο τόπος δημιουργίας κοινωνικών προτύπων (υπακοή στην ιεραρχία, εθνικά ιδεώδη, αυτοθυσία κ.τ.λ), τα οποία δεν έμεναν μόνο εντός των στρατοπέδων, αλλά συνοδευόταν από τη διάχυση τους σε όλο τον κοινωνικό ιστό. Αυτό φυσικά δεν παύει να ισχύει και στις μέρες μας, όπου από το '90 και μετά, οι ιστορικές συνθήκες απαίτησαν αλλαγή στρατηγικής από την πλευρά των αφεντικών, ώστε να πετύχουν την κοινωνική συναίνεση, που πάτησε στον πόλεμο ενάντια στην τρομοκρατία. Έτσι, ειδικά από την 11η Σεπτεμβρίου και ύστερα, το κράτος ασφάλειας είναι πια γεγονός και ενώ η έννοια της τρομοκρατίας διευρύνεται συνεχώς, εγκολπώνοντας όλο και περισσότερες μορφές παραβατικότητας, καλλιεργείται το κλίμα του φόβου που ευνοεί την ανάπτυξη τόσο νοοτροπιών, όσο και πρακτικών που συμβάλουν στην όλο και αυξανόμενη στρατιωτικοποίηση της καθημερινότητας. Το αίτημα για περισσότερη ασφάλεια είναι αυτό που έχει ενεργοποιήσει μια πληθώρα μηχανισμών τόσο κρατικής, όσο και ιδιωτικής διαχείρισης, από τις κάμερες, τους σεκιουριτάδες, τα νέα μπατσικά σώματα (Δίας, Δέλτα), έως την αλλαγή του νομικού οπλοστασίου με νέες αρμοδιότητες στο στρατό, για την παρουσία του στις πόλεις. Η αφετηρία για τη υλοποίηση του δόγματος της ασφάλειας σε τόσο μεγάλη κλίμακα στην ελλάδα, ήταν η φιέστα των Ολυμπιακών αγώνων του 2004, παρ' όλο που η αναθεώρηση του αμυντικού δόγματος -συμπεριλαμβάνοντας στην αντιμετώπιση «ασύμμετρων απειλών» και τις ένοπλες δυνάμεις- είχε ξεκινήσει αμέσως μετά την 11η Σεπτεμβρίου. Σε αυτό το πλαίσιο εμφανίστηκαν προσπάθειες για συγκρότηση των πρώτων ειδικών στρατιωτικών μονάδων, με αντικείμενο την καταστολή διαδηλώσεων. Επίσης είναι γεγονός ότι κατά τη διάρκεια της εξέγερσης του Δεκέμβρη ήταν σε επιφυλακή και κομμάτια του τακτικού στρατού.

Βλέποντας λοιπόν τις όλο και αυξανόμενες πολεμικές συρράξεις, στα πλαίσια του ενδοκαπιταλιστικού ανταγωνισμού από το '91 και μετά, αλλά και τις επιπτώσεις του δόγματος της ασφάλειας στο κοινωνικό πεδίο που επιβάλουν ένα νέου τύπου μιλιταρισμό, με συνέπεια την επέκταση της βαρβαρότητας του ατομικισμού, θεωρούμε χρέος μας την αντίσταση στο σύγχρονο μιλιταρισμό. Μέσα στα πλαίσια λοιπόν της στρατηγικής μας απέναντι σ' αυτό το φαινόμενο, στην ερώτηση: θα καταταγείτε στο στρατό; Η απάντηση μας θα είναι λιτή και απέριττη. Όχι! Και θα παλεύουμε το μιλιταρισμό σε κάθε του μορφή.

Και κάτι που δε θα μπορούσε να λείπει.

Την περίοδο που η ύλη της μπροσούρας αυτής είχε κλείσει, προέκυψε η δημοσίευση της άσκησης «Καλλίμαχος» που διενεργήθηκε στις 3 και 4 Φλεβάρη στη Νέα Σάντα του Κιλκίς, από την 71η αερομεταφερόμενη ταξιαρχία. Αντικείμενο της άσκησης ήταν η αντιμετώπιση διαδηλωτών από στρατιωτικά ματ. Στο βίντεο το οποίο διέρρευσε, φαίνεται μία ομάδα στρατιωτικών που παριστάνουν τους διαδηλωτές, πετώντας μολότοφ, κρατώντας μαδέρια και φωνάζοντας "freedom", ενώ απέναντι τους έχουν ομάδες στρατιωτικών, πάνοπλων ματ με εκπαιδευμένα σκυλιά, τεθωρακισμένα και μία αύρα. Ορίστε το νέο δόγμα, για το οποίο λέγαμε και παραπάνω. Τώρα και με εικόνα και ήχο. Ο στρατός εξασκείται στην αντιμετώπιση διαδηλώσεων, συγκεντρώσεων και πολεμικών συρράξεων εντός κατοικημένων περιοχών. Άραγε, ποιος να 'ναι ο εχθρός; Μήπως ο εσωτερικός; Λίγο πιο συγκεκριμένα τώρα, η 71η αερομεταφερόμενη ταξιαρχία, εκτός από κομμάτι του «εθνικού» στρατού, ανήκει στη βαλκανική ταξιαρχία (HELEBROC) και στη Δύναμη Άμεσης Αντίδρασης του ΝΑΤΟ (NRF), που μετά τη σύνοδο της Λισαβόνας μπορεί να παρεμβαίνει στο εσωτερικό χωρών που απειλούνται από κοινωνική εξέγερση. Όσο τώρα για τις μανούβρες των κυβερνητικών στελεχών, σε σχέση με το ρόλο της άσκησης, αρκετά σαφής ήταν ο εν αποστρατία συνταγματάρχης Μυλωνάκης που καλεσμένος σε εκπομπή του mega για να περιγράψει και να γειώσει τη χρησιμότητα της άσκησης στην ελληνική πραγματικότητα, χρησιμοποίησε επανειλημμένως το παράδειγμα του Δεκέμβρη του 2008. Επιπρόσθετα θύμισε μάλιστα και μία άλλη άσκηση της ΕΕ με στόχο τους υποτιθέμενους «έκνομους» μετανάστες ελληνικού νησιού.

Η αλήθεια είναι πως ο "Καλλίμαχος" βγήκε στη δημοσιότητα ακριβώς πάνω στην ώρα και επιβεβαιώνει τα όσα λέμε παραπάνω. Ούτε παραγγελία να τον είχαμε κάνει.

Πολεμικές δαπάνες του ελληνικού κράτους

Η ελλάδα σαν χώρα, διατηρεί ένα στρατό δυσανάλογα μεγάλο σε σχέση με το μέγεθος και τον πληθυσμό της. Ανάμεσα στις χώρες του ΝΑΤΟ, μόνο οι ΗΠΑ διαθέτουν μεγαλύτερο ποσοστό του ΑΕΠ τους απ' αυτό της ελλάδας για στρατιωτικές δαπάνες. Κατά κύριο λόγο είναι το παραμύθι του εξωτερικού εχθρού που είτε λόγω συμφέροντος (βλ. πολιτικούς, εμπόρους όπλων, αφεντικά), είτε λόγω βλακείας (βλ. φασίστες, πατριώτες, εθνικόφρονες) συντηρείται από τις απαρχές του ελληνικού κράτους, και εκτοξεύει τα «αμυντικά» έξοδα σε επίπεδα ανάλογα με αυτά χωρών που βρίσκονται σε εμπόλεμη κατάσταση. Ακούγοντας μόνο τους αριθμούς με τα πολλά μηδενικά που αλλάζουν χέρια για χάρη της ειρήνης, δικαίως κάποιος τουλάχιστον θα απορούσε για το πού πάνε τόσα χρήματα. Στη σημερινή συγκυρία όμως -όπου ένα φάντασμα με το όνομα κρίση πλανάται πάνω απ' τα κεφάλια μας και στο όνομα της οποίας έχει γίνει η μεγαλύτερη επίθεση ενάντια στα κεκτημένα και τα εργασιακά δικαιώματα των κατώτερων τάξεων μεταπολιτευτικά- γίνονται τα πράγματα εξοργιστικά. Ας μιλήσουν οι αριθμοί.

Η ελλάδα, σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία, διέθεσε το 2009 για τις ΝΑΤΟικές στρατιωτικές δαπάνες της, ποσοστό ίσο με το 3,4% του ΑΕΠ της χώρας. Χοντρικά, το ποσοστό αυτό αντιστοιχεί σε 7 δις ευρώ[1]. Και για να αποκτήσουμε μια αίσθηση για το τι ποσό μιλάμε, αρκεί να σκεφτεί κανείς ότι τόσα είναι τα λεφτά που προσδοκούσε να απομυζήσει η κυβέρνηση με τα μέτρα του περασμένου Μάρτη (αυξήσεις φόρων, ΦΠΑ, κατάργηση δώρων Χριστουγέννων- Πάσχα κ.τ.λ.) συν 1 δις ευρώ ακόμα! Χαρμόσυνα όμως τα νέα που μας φέρνει ο υπουργός αμύνης -για τους φίλους «Μπένυ». Μας καθησυχάζει σημειώνοντας: «Έχουν ούτως ή άλλως μειωθεί οι αμυντικές δαπάνες της χώρας σε σημαντικό βαθμό. Ο προϋπολογισμός του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας συνολικά για το 2010 είναι 6 δις ευρώ, δηλαδή το 2,8% του ΑΕΠ. Οι πληρωμές μας φέτος για εξοπλιστικά προγράμματα δε θα ξεπεράσουν την οροφή του 1,8 δις και οι παραλαβές οπλικών συστημάτων θα φτάσουν το 1% του ΑΕΠ»[2]. Με λίγα λόγια, τζάμπα τη βγάλαμε και φέτος, 6 δις ευρώ ταΐστηκαν στο τέρας που λέγεται ελληνικός στρατός, την ώρα που μισθοί και συντάξεις συρρικνώνονται για την αποταμίευση κάποιων εκατομμυρίων ευρώ. Ο νεοψηφισθείς, από την άλλη, προϋπολογισμός του 2011 είναι εξίσου αποκαρδιωτικός, αφού προβλέπει πως τα έξοδα του ΥΠ.ΕΘ.Α. θα αγγίξουν τα 5 δις ευρώ[3], τα οποία θα κατευθυνθούν τόσο προς κρατικές, όσο και προς ιδιωτικές εταιρίες όπλων. Η εμπειρία βέβαια λέει, πως αυτές οι προβλέψεις είναι μόνο η ταρίφα και ότι οι αναθεωρήσεις και επανεκτιμήσεις (συνήθως προς τα πάνω) είναι, αν όχι επιβεβλημένες, συνηθισμένες.

Ενδιαφέρον θα είχε να δούμε και κάποια ενδεικτικά ποσά που ξοδεύονται από κάθε σώμα του στρατού, μόνο για τα λειτουργικά τους έξοδα. Πρώτος και καλύτερος ο στρατός ξηράς όπου κυριολεκτικά επικρατεί το χάος και η ηθελημένη ασάφεια. Κανείς δεν ξέρει τίποτα, κανείς δεν ξέρει τι κοστίζει και πόσο, μα ούτε και αποκαλύπτονται στοιχεία. Παρ' όλα αυτά, τα νούμερα που κυκλοφορούν κατά καιρούς είναι εξωφρενικά. Επισήμως το 2009, ο στρατός ξηράς απασχολεί 102.000 άτομα, έφεδρους και μόνιμους (στην πραγματικότητα -και μετά τη μείωση της θητείας- ο αριθμός δεν ξεπερνά τις 80 χιλιάδες). Απ' την άλλη, η δανία, που πληθυσμιακά είναι η πιο κοντινή μας χώρας στην Ευρώπη, έχει ένα στρατό γύρω στις 15 χιλιάδες άτομα[4]. Στο ναυτικό τώρα, το ημερήσιο κόστος μιας φρεγάτας έχει υπολογιστεί στις 55.000 ευρώ (με τιμές του 2008), εφόσον αυτή βρίσκεται κατά 70% εν πλω και κατά 30% εν όρμω. Στο ποσό αυτό έχουν υπολογιστεί όλα τα έξοδα, συντήρηση, καύσιμα και το φαγητό του προσωπικού της. Σύμφωνα με τα ίδια στοιχεία το κόστος μιας κανονιοφόρου είναι 25.000 ευρώ την ημέρα, αρκεί να είναι σε πλεύση μόνο το 50% του χρόνου[5]. Το γενικό επιτελείο αεροπορίας τέλος, μας πληροφορεί ότι από το 2000 έως και το 2008, μόνο για τις υποτιθέμενες αναχαιτίσεις των τουρκικών αεροσκαφών, απογειώθηκαν 18.505 μαχητικά. Ο μέσος χρόνος πτήσεων είναι 1,5 ώρα, οπότε μας κάνει 27.757,5 ώρες πτήσης. Πολλαπλασιαζόμενο με το μέσο όρο του κόστους για μια ώρα πτήσης, που είναι 15.000 ευρώ, το συνολικό κόστος πτήσεων είναι 416 εκατομμύρια ευρώ[6].

Απόρρητες είναι οι πληροφορίες σχετικά με τα έξοδα των αποστολών που κάποιος οργουελικός στρατιωτικός νους ονόμασε ειρηνευτικές. Μιλάμε δηλαδή για τον ελληνικό στρατό κατοχής που έχει αποσταλεί σε πάνω από δέκα κατεχόμενα μέρη της γης. Η εμπλοκή της ελλάδας δεν είναι βέβαια τίποτα άλλο, παρά διπλωματικά κόλπα για την είσοδο της χώρας και των ντόπιων επιχειρηματικών συμφερόντων στο παζάρι των νέων πόρων και αγορών που ανοίγονται μετά από κάθε ειρηνευτικό (βλ. ληστρικό) πόλεμο που κάνουν οι σύμμαχοι της. Το γενικό επιτελείο εθνικής άμυνας στο διαδίκτυο αναφέρει πως ανάμεσα

1. http://www.minfin.gr
2. http://www.evenizelos.gr/speechesintervention/speeches2009/1822-proypologismos
3. http://www.minfin.gr/budget/2011/proyp/index.html
4. http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=81773
5. http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=81774
6. http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=81775

στις ειρηνευτικές επιχειρήσεις που συμμετέχει, ιδιαίτερη έμφαση δίνει στις περιοχές άμεσου ενδιαφέροντος όπως είναι τα βαλκάνια και η μέση ανατολή[1]. Δε χρειάζεται να αναφέρουμε τις επιχειρηματικές εξορμήσεις ελληνικών επιχειρήσεων που έχουν κατακλύσει τα βαλκάνια, ούτε τα πετρέλαια του ιράκ, πόσο μάλλον το 95% της παγκόσμιας παραγωγής οπίου στο «ελεύθερο και δημοκρατικό», πλέον, αφγανιστάν. Σχετικά με το κόστος όλων αυτών, ανεπίσημες πηγές μιλάνε για 300 εκατομμύρια ετησίως, χωρίς να υπολογίζεται το κόστος απόκτησης των μέσων και των οπλικών συστημάτων που διατίθενται. Μια ίσως πιο έγκυρη πηγή, η εθνικό-ορθόδοξο-χριστιανό-επαναστάτρια Λιάνα Κανέλλη, μιλάει για ένα εκατομμύριο ευρώ έξοδα ημερησίως μόνο στο αφγανιστάν. Λέτε να ξέρει κάτι παραπάνω;

Εν συνεχεία, πριν ασχοληθούμε με τα εξοπλιστικά προγράμματα, ας κάνουμε μια μικρή ιστορική αναδρομή. Όπως όλοι έχουμε πληροφορηθεί, το 2010 ήταν η χρονιά που η μεγάλη κρίση χτύπησε βάναυσα και αυτό το νοτιότερο τμήμα των βαλκανίων, αναγκάζοντας τους φτωχούς του άρχοντες να αναζητήσουν βοήθεια από τους συμμάχους τους. Πράγματι, καλοθελητές έσπευσαν και από τις δύο πλευρές του Ατλαντικού και δάνεισαν τη φτωχή αυτή χώρα, γλιτώνοντας τη απ΄ τη χρεοκοπία. Αυτοί που δε γλίτωσαν βέβαια τη χρεωκοπία, είναι οι κατώτερες τάξεις στις οποίες επιβλήθηκε βάναυση μείωση μισθών και συντάξεων, αυξήσεις σε ΦΠΑ και φόρους, ανεργία και άλλα. Συμβαίνει λοιπόν το εξής παράδοξο και συνάμα εξοργιστικό: αυτοί που ζητούν περιορισμό των δημοσίων δαπανών (κατά κύριο λόγο οι ευρωπαίοι εταίροι) και μείωση του ελλείμματος (με ότι αυτό συνεπάγεται για τις ζωές μας), είναι οι ίδιοι που πιέζουν για αγορά οπλικών συστημάτων από τις βιομηχανίες τους. Αντί λοιπόν η δημόσια συζήτηση να θέτει στο στόχαστρο τις εξοπλιστικές δαπάνες (και τις εκκλησιαστικές θα μπορούσε κάποιος να προσθέσει), ως τρόπο μείωσης του ελλείμματος, βλέπουμε μπροστά μας να εξελίσσεται μια παράσταση που έχει στόχο τη λογική μας: «ο μόνος τρόπος διάσωσης είναι η περικοπή των μισθών, όχι των στρατιωτικών δαπανών», διαλαλούν τα επιτελεία των αφεντικών. Τη μοναδική φορά που τέθηκε το ζήτημα της μείωσης του εξοπλιστικού προϋπολογισμού, ο χειρισμός από την πλευρά του κράτους υπήρξε άξιος χειροκροτημάτων για όλους τους μηντιόπληκτους που τρωνε κουτόχορτο: το υπουργείο αμύνης θα καθυστερούσε για κάποιες μέρες την παραλαβή κάποιων οπλικών συστημάτων, ώστε να μπει το νέο έτος και να εγγραφούν οι αντίστοιχες δαπάνες στον προϋπολογισμό του 2011. Με αυτόν το τρόπο τα σκορ του ελληνικού καπιταλισμού θα ήταν ελκυστικά για τις διεθνείς αγορές, αλλά και οι καραβανάδες θα μπορούσαν να συγκινήσουν το πόπολο κάνοντας δηλώσεις για περικοπές, σε μια περίοδο όπου το καθήκον προς την πατρίδα τους καλεί… Στις 11/2/2010, ο τότε αναπληρωτής υπουργός άμυνας Π. Μπεγλίτης, επιβεβαίωσε ότι η κυβέρνηση θα προχωρήσει στην προμήθεια 6 γαλλικών φρεγατών Fremm, οι οποίες αναμένονται να αγγίξουν τα 3 δις ευρώ[2]. Όσον αφορά στους γερμανούς, τα δώρα είχαν περισσότερες προεκτάσεις. Συγκεκριμένα, η ελλάδα, αποδέχτηκε την παραλαβή του υποβρυχίου Παπανικολής (αυτό που γέρνει), που ενώ κόστισε 500 εκατομμύρια ευρώ, η ίδια η κατασκευάστρια εταιρία (HDW) το κοστολογεί σήμερα στα 300 εκατομμύρια ευρώ. Επίσης, ικανοποίησε το αίτημα των γερμανών να λάβουν εντός του 2010 μια μεγάλη δόση χρημάτων, ενώ είχε συμφωνηθεί χρονοδιάγραμμα πληρωμών σε βάθος 9 ετών, που δε θα υπερέβαινε τα 200 εκατομμύρια ανά έτος[3].

Αυτά βέβαια τα μεγέθη που ακούμε και μαθαίνουμε για τους εξοπλισμούς, δεν είναι παρά μόνο η κορυφή του παγόβουνου. Πίσω από κάθε αγορά εξοπλισμών διακινούνται εκατομμύρια σε μίζες και προμήθειες. Η πιο πρόσφατη και εξόφθαλμη περίπτωση είναι αυτή του υποβρυχίου «Παπανικολής». Σύμφωνα με καταθέσεις που έγιναν στην εισαγγελία του Μονάχου, μόνο για το «Παπανικολής» δόθηκαν 10-12 εκατομμύρια σε μίζες, ενώ γενικά οι προμήθειες ρεκόρ που καταβάλλονταν από τους γερμανούς, ξεπερνούσαν το 5% του κόστους της παραγγελίας[4]. Άλλη μια περίπτωση ερευνά η αμερικανική δικαιοσύνη (όχι ότι διψάνε για διαφάνεια τα αμερικάνικα ή τα γερμανικά δικαστήρια, απλά υπάρχουν και ενδοκαπιταλιστικές διαμάχες και κάποιες υποθέσεις έρχονται στην επιφάνεια). Η αυτοκινητοβιομηχανία Daimler λοιπόν, για μια πενταετία (1998-2002) λάδωνε κρατικούς αξιωματούχους μέσω offshore τραπεζικών λογαριασμών και κέρδιζε συμβόλαια σε πολλές χώρες, ανάμεσα σ' αυτές, φυσικά και η ελλάδα. Ίδιες πληροφορίες αναφέρουν ότι η ελλάδα προμηθεύτηκε μέσα σ' αυτή την περίοδο 6.500 στρατιωτικά τζιπ![5]

Όλα αυτά μέχρι πρόσφατα θα μπορούσε να τα χαρακτηρίσει κανείς κοινό μυστικό. Πλέον όμως υπάρχουν διαβεβαιώσεις από υψηλά ιστάμενα λαμόγια. Την αρχή έκανε ο προαναφερθείς αναπληρωτής υπουργός άμυνας, δηλώνοντας: «Κάποιοι πλούτισαν και πλουτίζουν με τα εξοπλιστικά, ενώ χτίστηκαν και πολιτικές καριέρες. Δεν είναι πλέον μυστικό αυτό». Η «Δικαιοσύνη» η οποία εκτός από τυφλή είναι

1. http://www.geetha.mil.gr/index.asp?a_id=2354

2. http://tvxs.gr/news
3. http://www.ethnos.gr/article.asp?catid=11378&subid=2&pubid=11815022
4. http://www.skai.gr/
5. http://www.avgi.gr/ArticleActionshow.action?articleID=534235

μάλλον και κουφή, δε θεώρησε τη δήλωση αντικείμενο έρευνας. Αλλά το γέλιο της αρκούδας, έπεσε με τη σχετική απάντηση που έδωσε ο τότε κυβερνητικός εκπρόσωπος προπαγάνδας, Πεταλωτής. Είπε λοιπόν, «Ο κύριος Μπεγλίτης εξέφρασε την αγωνία και την αποφασιστικότητα της κυβέρνησης για τον εξορθολογισμό των αμυντικών δαπανών και αυτό το ξέρει πολύ καλά ο ελληνικός λαός». Και επειδή η κοροϊδία δεν έχει τελειωμό, ήρθε και ο πρώην Γενικός Διευθυντής Εξοπλισμών του Υπουργείου Αμύνης, Β. Βασιλάκος, να επιβεβαιώσει ότι και αυτός γνωρίζει ονόματα που πλούτισαν από τις εξοπλιστικές μίζες αλλά... δεν έχει νόημα να τ' αναφέρει!! Αυτή τη φορά κρατήθηκαν τα προσχήματα και διατάχτηκε ΕΔΕ (ζήτω που καήκαμε).

Για κλείσιμο κρατήσαμε τα («απόρρητα», οπότε και ανεπίσημα) νέα από τις στρατιωτικές παρελάσεις. Όχι για κανένα ιδιαίτερο λόγο, απλά γιατί τις απεχθανόμαστε όσο τίποτα άλλο. Η παρέλαση της 25ης Μαρτίου στην Αθήνα κοστίζει στο πεζικό 750.000 ευρώ, στο ναυτικό 308.000 ευρώ και στην αεροπορία 1.000.000 ευρώ!! Για την παρέλαση της 28ης Οκτωβρίου στη Θεσσαλονίκη, το κόστος είναι αντιστοίχως 430.000, 470.000 και 1.000.000 ευρώ.[1]

Η παραπάνω κριτική -εμφορούμενη από διάθεση χιούμορ- δεν προσπαθεί να αναδείξει την κακοδιαχείριση ή να λειτουργήσει στη βάση της δημοκρατικής καταγγελιολογίας περί αδιαφάνειας. Όλα τα παραπάνω τραγελαφικά θα μπορούσαν και να μην συμβαίνουν, εάν το μαγαζί που ονομάζεται ελληνικός καπιταλισμός, ήταν αρκετά πιο οργανωμένο ώστε να μπαλώνει τις τρύπες του. Παρ' όλα αυτά η κριτική μας και πάλι θα ίσχυε, προσπαθώντας να καταδείξει το πόσο κεντρικό ρόλο λαμβάνει στις παραγωγικές σχέσεις ο στρατός, με όλο το οικονομικό και κοινωνικό κύκλωμα που αναπτύσσεται γύρω του. Από την άλλη, οφείλουμε να τονίσουμε πως η έλλειψη επίσημων στοιχείων με την συνακόλουθη χρήση από τον τύπο «ανεξάρτητων» μελετών, διαρροών ή «εκτιμήσεων υψηλά ιστάμενων προσώπων του υπουργείου», δεν αποτελεί για εμάς δείγμα ενός νοσούντος συστήματος. Απεναντίας, αντιλαμβανόμαστε την ιδεολογική χρησιμότητα της ασάφειας και της θολότητας περί των πληροφοριών, ως παραγόντων, που συντελούν στη δημιουργία ενός λειτουργικού χάους. Και κάτι μας λέει πως η αποφυγή των βελών της κριτικής κάποιων επίδοξων αρνητών στράτευσης -σαν και του λόγου μας- δεν είναι η κύρια αιτία που τα αφεντικά δεν δίνουν ξεκάθαρο λογαριασμό για τις δοσοληψίες του στρατιωτικού τους βραχίονα.

[...] Αν όμως μου ζητούσατε να σας ονομάσω μία μεταρρύθμιση άμεσης προτεραιότητας, θα σας έλεγα ότι αυτή είναι το θέμα της κατάργησης της θητείας, ιδίως σήμερα που οι αλλαγές στο ασφαλιστικό σύστημα και στις εργασιακές σχέσεις δημιουργούν νέα δεδομένα. Θα σας έλεγα επίσης ότι, μόνο αν μελετηθεί και κοστολογηθεί η πιθανή κατάργηση της θητείας, θα μπορούμε να είμαστε βέβαιοι για το πραγματικό κόστος των ενόπλων δυνάμεων, ενώ μόνο με αυτόν τον τρόπο μπορεί να προκύψει εξοικονόμηση πόρων με ταυτόχρονη αύξηση της αμυντικής ικανότητας της χώρας.[...]

Ποιος νομίζετε ότι λέει τα παραπάνω; Κανένα φρικιό; Κανένας αριστερός; Κανένας προοδευτικός πανεπιστημιακός; Κανένας παλιός αντιρρησίας; Την πατήσατε! Τα λόγια ανήκουν στον Β. Βασιλάκο. γενικό διευθυντή εξοπλισμών του υπουργείου αμύνης, από τον Απρίλη του 2006 έως τον Οκτώβρη του 2010! Ε, είναι μετά να μην του απευθύνουμε κάλεσμα για συμμετοχή στο ξυπόλυτο τάγμα; ε;

Ολόκληρη η συνέντευξη στο http://www.enet.gr/?i=news.el.politikh&id=234341

1. http://www.athensvoice.gr

Με την άρνησή μας να θέσουμε τους εαυτούς μας στην υπηρεσία του στρατού και τη γενικότερη αντιμιλιταριστική μας στάση, ερχόμαστε αντιμέτωποι με το κρίσιμο ερώτημα σχετικά με τη στάση που θα κρατήσουμε σε περίπτωση πολέμου. Το ζήτημα αυτό, καθώς και το ιδεολόγημα της άμυνας -που θεωρούμε ότι είναι αλληλένδετα- θα προσπαθήσουμε να εξετάσουμε παρακάτω.

Κατ' αρχήν, από τη στιγμή που οι αιτίες των πολέμων είναι συγκεκριμένες και εδράζονται στο σύστημα της καπιταλιστικής εκμετάλλευσης, καθήκον των αντιμιλιταριστών είναι ο αγώνας ενάντια στις αιτίες που γεννούν τους πολέμους. Στο πλαίσιο αυτό, η άρνηση στράτευσης αποτελεί μία πτυχή του ευρύτερου αντικαπιταλιστικού αγώνα. Η έμπρακτη άρνηση της ένταξης στους μιλιταριστικούς μηχανισμούς, πέραν όλων των άλλων, συμβάλει στη διάχυση της διεθνιστικής κουλτούρας που θα είναι σε θέση να προβάλει ως ανάχωμα στην πολεμοκαπηλεία και το εθνικιστικό μίσος, ώστε στο μέλλον οι εκμεταλλευόμενοι, από θέση ισχύος, να μην πέσουμε στις παγίδες του παρελθόντος. Άλλωστε είναι γνωστό ότι η καλύτερη αντιμετώπιση του πολέμου είναι η αποτροπή του.

Πέρα όμως από αυτή τη γενική θέση με την οποία πολλοί μπορεί να συμφωνήσουν, ερχόμαστε αντιμέτωποι με ερωτήματα που τίθενται σχεδόν αυτόματα, ακόμα και από ανθρώπους που δεν θα μπορούσαμε να χαρακτηρίσουμε απαραίτητα κακοπροαίρετους. Το πιο χαρακτηριστικό είναι: «Και αν μας επιτεθούν»; «Αν αναγκαστούμε να αμυνθούμε»; Το επιχείρημα της «άμυνας», ιδιαίτερα όταν συνοδεύεται από λαϊκίστικους ψυχολογικούς εκβιασμούς του στυλ «...αν έρθει ο βάρβαρος τούρκος και μας κάψει το σπίτι, μας βιάσει-σκοτώσει τις μάνες και τ' αδέρφια κτλ.», αποτελεί το τελευταίο οχυρό όσων προσπαθούν να μας πείσουν για την αναγκαιότητα της ύπαρξης του στρατού και τη ματαιότητα του αντιμιλιταριστικού αγώνα. Με λίγα λόγια, ακόμα και αν «η πατρίδα μας» δε θέλει τον πόλεμο, οφείλει να μας προετοιμάσει στρατιωτικά, προκειμένου να αντιμετωπίσουμε τους κακούς κατακτητές.

Πρώτα απ'όλα, πρέπει να γίνει κατανοητό ότι στον ενδοκαπιταλιστικό ανταγωνισμό που πολλές φορές κορυφώνεται με τον πόλεμο, πάντα το επιχείρημα της άμυνας ήταν αυτό που προβαλλόταν, προκειμένου να οδηγήσει τις μάζες στην αλληλοσφαγή. Κανένας ιμπεριαλιστής δεν κάλεσε «το λαό του» να πορευθεί προς το θάνατο και την εξαθλίωση του μετώπου, ως επιτιθέμενο. Σε όλες τις περιπτώσεις, οι άρχουσες τάξεις ρίχνουν τις ευθύνες στους αλλοεθνείς «εχθρούς» και παρουσιάζουν την πολεμική αναμέτρηση ως αναπόφευκτη. Όπως πολύ χαρακτηριστικά και κυνικά ομολογεί ο Γκαίρινγκ στη δίκη της Νυρεμβέργης, «...Το μόνο που έχει να κάνει κανείς είναι να τους πει ότι οι άλλοι τούς επιτέθηκαν και να καταγγείλει τους ειρηνιστές για έλλειψη πατριωτισμού και για το ότι βάζουν την πατρίδα σε κίνδυνο. Πιάνει εξίσου καλά σε οποιαδήποτε χώρα»[1]. Ας θυμηθούμε τις πιο χαρακτηριστικές περιπτώσεις του 20ου και 21ου αιώνα: από τη γερμανία του 1ου παγκοσμίου πολέμου, τους βαλκανικούς πολέμους και το Χίτλερ, μέχρι τις σύγχρονες στρατιωτικές επεμβάσεις, όπως αποκαλούνται οι πόλεμοι τελευταία (ιράκ, αφγανιστάν, παλαιστίνη κ.α.), το ιδεολόγημα που συνόδευε την επίσημη κήρυξη του πολέμου, ήταν η άμυνα απέναντι σε αυτούς που επιβουλεύονται το έδαφος, τον «πολιτισμό μας», τα «διαχρονικά δίκαιά μας».

Όσον αφορά τον ελλαδικό χώρο, το κυρίαρχο ιδεολόγημα της «φτωχής πλην τίμιας ελλαδίτσας», που αιωνίως αμύνεται απέναντι στους κακόβουλους ξένους, καταρρέει σα χάρτινος πύργος μετά από μία στοιχειώδη ιστορική αναδρομή. Όπως εύστοχα συνοψίζει ο Φίλιππας Κυρίτσης, «...Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι η λειτουργία του ελληνικού στρατού, ουδέποτε υπήρξε αμυντική. Από την ίδρυση του ελληνικού κράτους μέχρι σήμερα, ο ελληνικός στρατός κάνει μόνο επιθετικούς και κατακτητικούς πολέμους και έτσι έχει φτάσει τα σύνορα της χώρας μέχρι τον Έβρο. Έχει αιματοκυλίσει επανειλημμένα τον ελλαδικό χώρο και έχει πρωταγωνιστήσει σε σφαγές αμάχων μεγάλης έκτασης και σε εμπρησμούς και καταστροφές των περιουσιών τους. Ακόμα και στον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, ο ελληνικός στρατός εισέβαλε στην αλβανία και έφτασε μέχρι την Κορυτσά και το Αργυρόκαστρο, επιδιώκοντας να προσαρτήσει την νότια αλβανία στο ελληνικό κράτος, μία περιοχή που οι έλληνες εθνικιστές συνεχίζουν να αποκαλούν βόρεια ήπειρο. Επίσης, δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι οι περισσότερες ελλαδικές περιοχές που κατέκτησε ο ελληνικός στρατός από την ίδρυση του ελληνικού κράτους δεν κατοικούνταν από πλειοψηφίες ελληνόφωνων χριστιανών και γι' αυτό ο όρος απελευθέρωση γι' αυτές τις περιοχές -όπως π.χ. η ελληνική μακεδονία- είναι υβριστικός απέναντι στις εθνότητες που ενώ αποτελούσαν την πλειοψηφία, υποτάχτηκαν με την βία και τις σφαγές στο ελληνικό κράτος ή εκδιώχθηκαν από τα εδάφη τους, όπως οι τούρκοι, οι βούλγαροι και οι αλβανοί τσάμηδες, όταν δεν εξοντώθηκαν συστηματικά, όπως οι εβραίοι»[2].

Η προπαγανδιστική αξία του επιχειρήματος της άμυνας, φανερώνεται και από το γεγονός ότι σε κρίσιμες ιστορικές περιόδους, όπως στον 1ο

1. http://www.antirrisies.gr/node/157
2. «Λίγα λόγια για τον στρατό και τον μιλιταρισμό», http://www.sitemaker.gr/fakyris/page_GREEK_7.htm

Παγκόσμιο Πόλεμο, το εργατικό κίνημα δεν ήταν σε θέση να καθορίσει συνολικά μια απάντηση που θα το καθιστούσε ανάχωμα στην επερχόμενη αλληλοσφαγή. Κατά κύριο λόγο, τα εργατικά κόμματα και τα συνδικάτα υιοθέτησαν τις ρητορείες της κυριαρχίας περί πατριωτικού καθήκοντος και υπεράσπισης της πατρίδας και στήριξαν ανεπιφύλακτα την «εθνική υπόθεση». Χαρακτηριστική είναι η μοναξιά του Καρλ Λήμπνεχτ στη γερμανική βουλή που μόνο αυτός καταψηφίζει τις πολεμικές πιστώσεις. Αυτό δε σημαίνει βέβαια ότι ο αντιπολεμικός λόγος και η δράση δεν υπήρξαν. Οι φωτεινές εξαιρέσεις που ανέδειξαν τις πραγματικές αιτίες του πολέμου και κάλεσαν «τους προλετάριους όλων των χωρών να ενωθούν» ενάντια στον παραλογισμό της αλληλοσφαγής προς όφελος των καπιταλιστών[1], αλλά και οι αντιπολεμικές κινητοποιήσεις στις ευρωπαϊκές μητροπόλεις, αρκετά μαζικές σε κάποιες περιπτώσεις, δεν κατάφεραν τίποτα άλλο από το να σώσουν ότι σώζονταν από την τιμή του διεθνιστικού κινήματος.

Ακόμα και εντός του αναρχικού κινήματος, ξεσπάει μια διαμάχη που σχηματικά αποτυπώνεται στην αντιπαράθεση μέσω επιστολών μεταξύ Κροπότκιν-Μαλατέστα: από τη μία, αυτοί (μειοψηφία) που πίστευαν ότι η ήττα του πρωσικού μιλιταρισμού φέρνει πιο κοντά την κοινωνική επανάσταση και γενικά, ότι κάθε αντιμιλιταριστής πρέπει να συντάσσεται με την χώρα που δέχεται την επίθεση. Από την άλλη, η πλειοψηφούσα τάση που αντιμετώπιζε τον πόλεμο ως συνέπεια του καπιταλιστικού συστήματος και διακήρυτταν ότι αυτός ο πόλεμος δεν έχει τίποτα κοινό με τους ταξικούς αγώνες που οι αναρχικοί υποστηρίζουν και ότι όσοι καλούνται στα όπλα, δεν είναι σε θέση να ξεχωρίσουν τον επιτιθέμενο από τον αμυνόμενο. Καλούσε δε, σε λιποταξία και σαμποτάζ με αξιοθαύμαστα πολλές φορές αποτελέσματα[2].

Στην ελλάδα, εντυπωσιακό παράδειγμα αποτελεί και η στάση των ελλήνων κομουνιστών κατά τη διάρκεια της μικρασιατικής εκστρατείας που απευθύνθηκαν στους έλληνες στρατιώτες, προτάσσοντας τον «ταξικό πόλεμο ενάντια στον ιμπεριαλιστικό πόλεμο» των ελλήνων καπιταλιστών, την αποχώρηση του ελληνικού στρατού και την διεθνή ταξική αλληλεγγύη. Ένας από τους ηγέτες αυτού του αντιπολεμικού κινήματος ήταν ο Παντελής Πουλιόπουλος, που αργότερα έγινε γραμματέας του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδας[3].

Συνοψίζοντας, θεωρούμε ότι το επιχείρημα της άμυνας αποτελεί έναν εκβιασμό με τον οποίο η κυριαρχία προσπαθεί να συγκαλύψει την πραγματική φύση του πολέμου. Στο πλαίσιο του ενδοκαπιταλιστικού ανταγωνισμού, οι συγκρούσεις μεταξύ των αρχουσών τάξεων δύο χωρών (ή καλύτερα των υπηκόων τους για λογαριασμό τους, δεδομένου ότι αυτοί που αποφασίζουν δεν είναι διατεθειμένοι να χύσουν το αίμα τους για την «εθνική υπόθεση»), δεν μπορεί να αποδίδονται σε τυχαία γεγονότα ή προαιώνιες έχθρες, αλλά αποτελούν μόνιμο χαρακτηριστικό. Και το ξέσπασμά τους δεν μπορεί νααποδίδεται σε αιτίες που θυμίζουν προσεγγίσεις παιδιών δημοτικού: «…Μα κυρία αυτός με χτύπησε πρώτος!».

Από την άλλη, στους συναισθηματικούς εκβιασμούς περί επιθέσεων από βαρβάρους, απαντούμε ότι η βαρβαρότητα και η αποκτήνωση δεν αποτελούν εγγενή χαρακτηριστικά κάποιων λαών, επομένως και των στρατών τους. Αποτελούν πάγια χαρακτηριστικά οποιασδήποτε πολεμικής αναμέτρησης, όλων των στρατών, συμπεριλαμβανομένου και του ελληνικού. Ο Carl von Clausewitz περιγράφει τον πόλεμο ως μία πράξη χωρίς όρια, προϋποθέσεις και συμβατικές περιστολές, καθώς συνιστά ένα πολιτικό δολοφονικό όργανο, προορισμένο να εξαναγκάσει το συντομότερο δυνατό τον αντίπαλο να υποταχθεί[4]. Θεωρούμε τουλάχιστον αφελές να πιστεύει κάποιος ότι ο ελληνικός στρατός αποτελεί κατά οποιοδήποτε τρόπο εξαίρεση. Άλλωστε οι «αγαθοεργίες» του είναι γνωστές, και πλέον, με τη συνδρομή της δημοσιογραφικής και ιστορικής έρευνας, τεκμηριωμένες[5]. Αρνούμαστε λοιπόν, πριν από οποιαδήποτε επίθεση βαρβάρων, να μεταβληθούμε εμείς οι ίδιοι σε εν δυνάμει εμπρηστές, βιαστές κτλ.

1. Όπως για παράδειγμα το Μανιφέστο του Τσίμερβαλντ, που συντάχθηκε από επιφανή στελέχη του ευρωπαϊκού επαναστατικού κινήματος κατά τη διάρκεια της αντιπολεμικής συνδιάσκεψης που διεξήχθη ένα χρόνο μετά την έναρξη του 1ου Π.Π. στην ομώνυμη πόλη. Ολόκληρο το κείμενο προσβάσιμο στο http://www.marxists.org/ellinika/archive/trotsky/works/1914/09/zimmer-wald.htm

2. Περισσότερα για αυτή τη διαμάχη στη μπροσούρα «Chi fa la guerra non va lasciato in pace", Rete Anarchica Antimilitarista, http://reporter.indivia.net/archivio/materiali/varie/antimilitarismo/opuscoloantimilitaristadefinitivosing.pdf και στο "Gli anarchici e la guerra" prima parte, http://it.internationalism.org/node/790

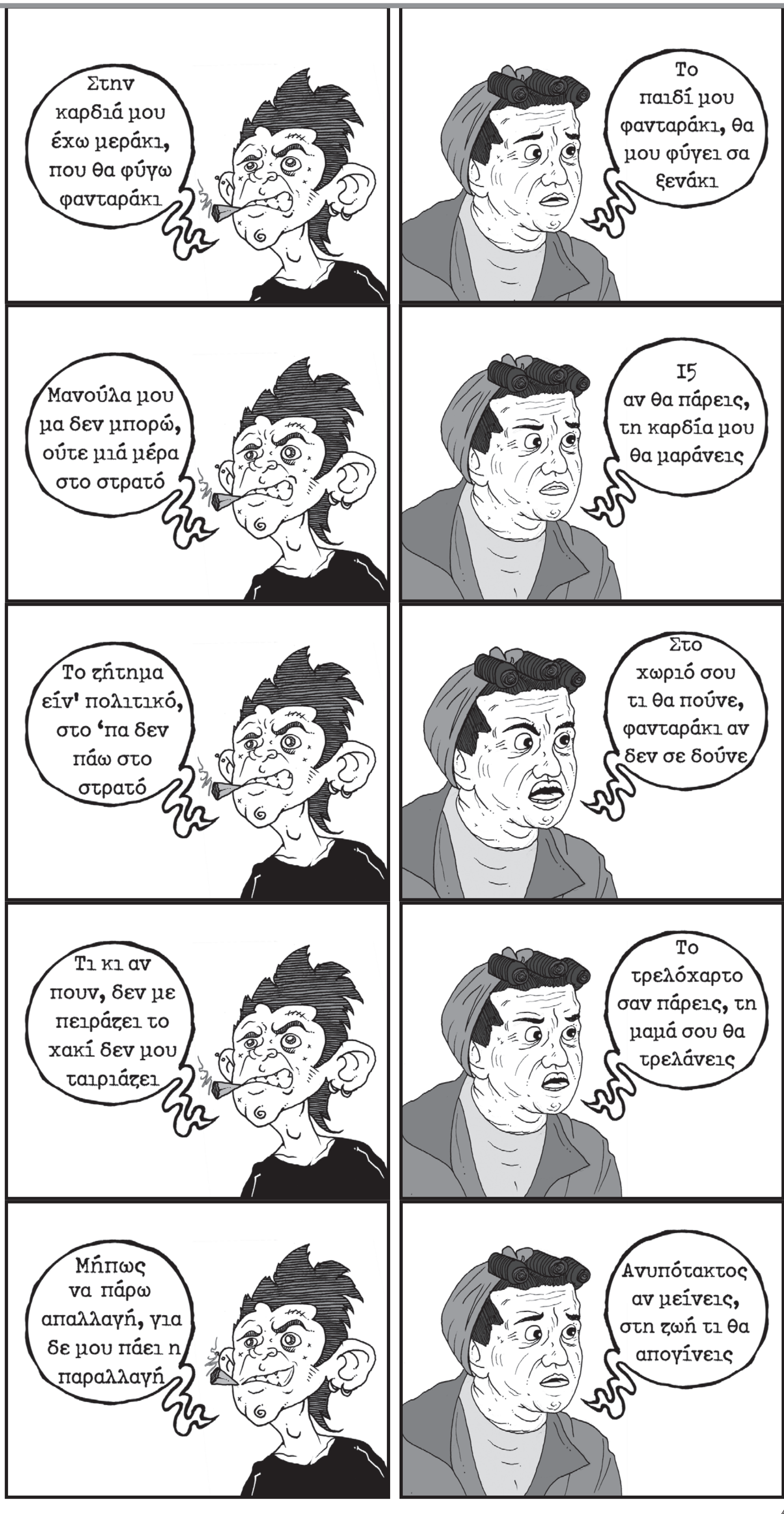
3. Βαγγέλης Κούταλης, «Ο Διεθνισμός ως Εναλλακτική Πολιτική Στρατηγική στην Νεώτερη Ιστορία των Βαλκανίων», [εισήγηση στο Ελληνικό Κοινωνικό Φόρουμ, Θεσσαλονίκη, Ιούνης 2003], http://www.okde.org/keimena/vag_kout_balkan_inter_0603_gr.htm

4. Στράτος Δορδανάς, «Κατά δικαίων και αδίκων: ζωές στη μέγγενη της κατοχικής βίας,1941-1944", στο συλλογικό, «Κατοχή Αντίσταση 1941-1944», εκδ, Τα Νέα-Ιστορία

5. πχ. Τάσος Κωστόπουλος, Πόλεμος και Εθνοκάθαρση, εκδ. Βιβλιόραμα

Αντιλαμβανόμαστε την άρνηση στράτευσης ως ένα ακόμα μέσο ανάδειξης και συνέχειας των διεθνιστικών και αντιμιλιταριστικών παραδόσεων του ανταγωνιστικού κινήματος, που στις μέρες μας φαντάζουν θαμμένες κάτω από τόνους πατριωτικής λάσπης. Η άρνηση της προσφοράς των υπηρεσιών μας σε μία ενδεχόμενη πολεμική αναμέτρηση, προκύπτει για εμάς ως ηθική επιταγή, δεδομένου ότι αρνούμαστε να συμμετάσχουμε και να συμβάλλουμε στην περεταίρω βαρβαρότητα και αποκτήνωση αυτού του κόσμου, αλλά και ως πολιτική επιλογή, θεωρώντας ότι στο δρόμο προς έναν κόσμο ισότητας και αλληλεγγύης, χωρίς σύνορα και πατρίδες, ο ενδοκαπιταλιστικός πόλεμος, όποιο προσωπείο και αν πάρει, αποτελεί πισωγύρισμα. Όπως το διατύπωσαν κορυφαίες προσωπικότητες του επαναστατικού κινήματος πριν από 95 χρόνια, σε οποιοδήποτε μέρος και σε οποιαδήποτε συνθήκη, εμπόλεμη ή «ειρηνική», «...δε θα σταματήσουμε να διακηρύσσουμε ότι υπάρχει μόνο ένας απελευθερωτικός πόλεμος: αυτός που σε όλες τις χώρες διεξάγεται από τους καταπιεσμένους ενάντια στους καταπιεστές, από τους εκμεταλλευόμενους ενάντια στους εκμεταλλευτές»[1].

1. Μανιφέστο ενάντια στον πόλεμο που δημοσιεύθηκε το Φλεβάρη 1915 από 35 ελευθεριακούς αγωνιστές μεταξύ των οποίων οι A. Berkman, E. Goldmann, E. Malatesta, D. Nieuwenhuis. Από το «Gli anarchici e la Guerra», http://it.internationalism.org/node/790

λόγια: κατερίνα-χαρά // σκίτσα: sapillas

Βιβλιογραφία

Παντελής Κάρυκας, «Ελληνικός Στρατός 1821-1922», σειρά Πολεμικές μονογραφίες, Έκδοση, 2002
W. Benjamin, «Για μια κριτική της βίας», Ελευθεριακή Κουλτούρα, 2002
Φίλιππας Κυρίτσης, «Το Τρελόχαρτο», Χάος και Κουλτούρα, 1993
«Γενικές θέσεις εναντίον του ελληνικού ιμπεριαλισμού», Αντι-σχολείο, 2010
«Back to the boot roots, επιλεγμένα θέματα απ' τον ιμπεριαλιστικό 19ο αιώνα του ελληνικού κράτους», Αντι-σχολείο, 2010
«Πόλεμος κατά του Πολέμου», Διεθνής Βιβλιοθήκη, 1975
Τάσος Κωστόπουλος, «Πόλεμος και εθνοκάθαρση - Η ξεχασμένη πλευρά μιας δεκαετούς εθνικής εξόρμησης 1912-1922», Βιβλιοραμα, 2007

Συνέλευση ενάντια στην ειρήνη, 2004, «ο νέος μιλιταρισμός»
Τα παιδιά της γαλαρίας, τεύχος 2, 1991, «Πόλεμος η υγεία του κράτους, του εμπορεύματος και των mass media»
Sarajevo, τεύχος 10, 11/2006, «Μισθοφόροι: που πάνε τα σκυλιά του πολέμου;»
Sarajevo, τεύχος 20, 07/2008, «Πλύσιμο, σιδέρωμα και μοστράρισμα παλιών ιδεών – από μια παλιά υπερδύναμη»
Terminal 119, τεύχος 3, 09/2008 , «Ενάντια στην κουλτούρα του βιασμού»
Tristero, 2004, «Η νέα τοπολογία χάρτης 4»

Γυναίκεια Ομάδα της ΟΚΔΕ-ΣΠΑΡΤΑΚΟΣ, «Κείμενο για τον Σεξισμό», Απόφαση Συνδιάσκεψης 18-20/12/2009
«What Queer Fest? – Έθνος, Φύλο, Σεξουαλικότητα – Τα όρια της ταυτότητας και η διαπλοκή των συστημάτων εξουσίας»
Ανακοίνωση του γραφείου τύπου της ΚΣ της ΚΝΕ, με αφορμή της δηλώσεις Μεϊμαράκη για υποχρωτική στράτευση στα 18, 30/04/2008
Αλφαβητάρι της ΚΝΕ για τη θητεία
Κείμενα θέσεων 5ου συνεδρίου Νεολαίας Συνασπισμού
Νίκος Χαραλαμπόπουλος, «Ο στρατός προετοιμάζει τον πόλεμο», Επιτροπή Αλληλεγγύης Στρατευμένων
Στράτος Δορδανάς, «Κατά δικαίων και αδίκων: ζωές στη μέγγενη της κατοχικής βίας,1941-1944», στο συλλογικό, «Κατοχή Αντίσταση 1941-1944», Τα Νέα-Ιστορία.
Errico Malatesta, «Τραγωδία της Μούτσα», Λονδίνο 1900.

http://www.geetha.mil.gr
http://www.army.gr
http://www.omhroi.gr
http://www.antirrisies.gr
http://www.minfin.gr
http://www.evenizelos.gr/speechesintervention/speeches2009/1822-proypologismos
http://www.minfin.gr/budget/2011/proyp/index.html
http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=81773
http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=81774
http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=81775
http://www.geetha.mil.gr/index.asp?a_id=2354
http://tvxs.gr/news
http://www.ethnos.gr/article.asp?catid=11378&subid=2&pubid=11815022
http://www.skai.gr/
http://www.avgi.gr/ArticleActionshow.action?articleID=534235
http://www.athensvoice.gr
http://www.sitemaker.gr/fakyris/page_GREEK_7.htm
http://www.marxists.org/ellinika/archive/trotsky/works/1914/09/zimmerwald.htm
http://reporter.indivia.net/archivio/materiali/varie/antimilitarismo/opuscoloantimilitaristadefinitivosing.pdf
http://it.internationalism.org/node/790
http://www.okde.org/keimena/vag_kout_balkan_inter_0603_gr.htm
http://it.internationalism.org/node/790
http://www.anarca-bolo.ch/a-rivista/290/22/htm

Ο λιποτάχτης

Μπόρις Βιάν

Κύριε Πρόεδρε
Σας γράφω ένα γράμμα
Που ίσως να διαβάσετε
Αν έχετε καιρό.

Φτάσανε τα χαρτιά μου
Πως πρέπει να καταταγώ
Να φύγω για τον πόλεμο
Το αργότερο Τετάρτη.

Όμως Κύριε Πρόεδρε
Δεν πρόκειται να πάω
Δεν βρέθηκα σ' αυτή τη γη
Για να σκοτώνω αθώους.

Δε θέλω να θυμώσετε
Μα πρέπει να σας πω
Πως το 'χω πάρει απόφαση
Να γίνω λιποτάχτης.

Βλέπω στη λίγη μου ζωή
Πως πέθανε ο πατέρας μου
Πως φύγανε τ' αδέρφια μου
Και τα παιδιά μου κλαίνε.

Η μάνα μου απ' τα βάσανα
Τώρα βαθιά στον τάφο
Γελάει με τους εξοπλισμούς
Περιγελάει τους στίχους.

Όταν με χώσαν φυλακή
Αρπάξαν τη γυναίκα μου
Αρπάξαν την ψυχή μου
Το παρελθόν που αγάπησα.

Αύριο ξημερώματα
Την πόρτα θα χτυπήσω
Στα μούτρα των νεκρών καιρών
Και θα χυθώ στους δρόμους.

Θα ζητιανέψω τη ζωή μου
Γυρνώντας τη Γαλλία
Από Βρετάνη ως Προβηγκία
Και σ' όλους θα φωνάξω

Άρνηση στην υποταγή
Άρνηση στην κατάταξη
Μην πάει κανείς στον πόλεμο
Να φύγετε αρνηθείτε.

Αν πρέπει αίμα να χυθεί
Να δώστε το δικό σας
Αφού αυτό διδάσκετε
Σε όλους, Κύριε Πρόεδρε.

Κι αν είναι να με πιάσετε
Πέστε στους χωροφύλακες
Ότι θα είμαι άοπλος
Κι αν θέλουν, ας μου ρίξουν.

Αυτή είναι η διαδεδομένη εκδοχή του ποιήματος. Ο Alessio Lega στο περιοδικό Arivista Anarchica υποστηρίζει ότι «… Στην πρώτη εκδοχή, όπως επιβεβαιώνεται από το χειρόγραφο, καταλήγει με το δίστιχο: "…πως είμαι ένοπλος/ και ξέρω να πυροβολώ". Και συχνά συνάντησα γάλλους συντρόφους που προτιμούν να τραγουδούν αυτή την πρωτογενή εκδοχή του…».
Arivista Anarchica, anno 2003, n.290, προσβάσιμο στο: www.anarca-bolo.ch/a-rivista/290/22/htm

Μας είπανε:

“Πρέπει να εξακολουθήσουμε τον πόλεμο έως το τέλος, για να είναι αύριο η ειρήνη μας διαρκής”.

Ε, καλά, δεχόμαστε τα λόγια τους για δικά μας. Θα εξακολουθήσουμε τον κοινωνικό πόλεμο έως το τέλος, για να 'ναι διαρκής η τελική ειρήνη, η συγχώνευση των τάξεων, η αληθινή ειρήνη ανάμεσα στον κόσμο.